

Verksamhetsrapport helår 2017

Utbildningsnämnden

Innehållsförteckning

1 Målanalys	3
1.1 Medborgare och kunder.....	3
1.2 Medarbetare	13
1.3 Hållbar tillväxt	18
1.4 Ekonomi	22
2 Uppföljning av politiska uppdrag	24
2.1 Utbildningsnämnden får i uppdrag att fortsätta arbetet med att minska barngrupperna i förskolan	24
2.2 Utbildningsnämnden får i uppdrag att utreda förutsättningar för att införa ett industriprogram	24
2.3 Utbildningsnämnden får i uppdrag att i samverkan med övriga berörda utreda förutsättningarna för en gemensam vikarieanskaffning i kommunen.....	25
2.4 Utbildningsnämnden får i uppdrag att tillsammans med övriga berörda fortsätta och slutföra översynen av centrala skolor.....	25
2.5 Utbildningsnämnden får i uppdrag att öka samverkan med kultur- och fritidsnämnden i bemanning av biblioteken	25
3 Utvecklingsområde	25
4 För verksamheten viktiga nyckeltal	26
5 Resultat och investeringar	28
6 Framtida intäkts- och kostnadsutveckling	29
7 Sammanfattning av de viktigaste händelserna	30
8 Bilaga 1 Personalstatistik.....	30
8.1 Personalstruktur.....	30
8.2 Genomsnittlig ålder.....	31
8.3 Sysselsättningsgrad	32
8.4 Arbetad tid och frånvaro.....	32
8.5 Övertid	34
8.6 Rekrytering och personalförsörjning	34

1 Målanalys

1.1 Medborgare och kunder

Medborgare har förtroende för våra verksamheter

Nämndens verksamheter

Pedagogisk omsorg: Föräldrar med barn inom pedagogisk omsorg har i år en något högre svarsfrekvens på föräldraenkäten jämfört med föregående år. Föräldrarna upplever att arbetet inom samtliga områden fungerar mycket bra. Resultatet av de sammanfattande frågorna visar ett högt indexvärde vilket innebär att föräldrarna över lag är mycket nöjda med verksamheten.

Förskolan: 94 procent av föräldrarna är nöjda med sina barns förskola, en ökning från föregående år. 65 procent av föräldrarna är nöjda med det inflytande de har i förskolan, något bättre än föregående år men inflytande är fortsatt ett utvecklingsområde. Inflytande och information är det område som uppmäter lägst indexvärde i enkätresultatet, det vill säga här är det flest föräldrar som inte stämmer in i påståendena i enkäten. Indexvärdet från föregående år har förbättrats från 3,23 till 3,29.

Förskolorna behöver främst satsa på att förbättra föräldrars inflytande när det gäller information om och inför verksamhetsförändringar eftersom det på detta område finns ett visst missnöje bland föräldrar samtidigt som de flesta anser sig ha behov av inflytande på området. För att förbättra förutsättningar för inflytande önskar flest föräldrar bättre information via den dagliga kontakten med förskolan och via utvecklingssamtal.

Svarsfrekvens bland föräldrar i förskolan vars barn har annat modersmål än svenska har minskat jämfört med föregående år. Andelen svarande föräldrar vars barn har annat modersmål än svenska uppgår till 17,8 procent. Enkäten är tillgänglig digitalt på flera språk vilket gett fler möjlighet att svara och det genomförts insatser på förskolorna för att marknadsföra enkäterna. Förskolorna har också erbjudit föräldrar att svara på enkäten på förskolan, ibland med hjälp av tolk. Introduktionssamtal med vårdnadshavare där förskolans pedagogiska arbete och styrdokument presenteras ger bättre förståelse för verksamheten. Det finns dock stora skillnader mellan förskoleområdena. På Sörby förskoleområde har arbetet varit framgångsrikt medan på Brynäs-Nynäs och Sättra förskoleområden är svarsfrekvensen fortfarande låg.

Skillnaden mellan förskoleområden vad gäller föräldrars nöjdhet med verksamheterna i sin helhet är något större jämfört med föregående år. Förra året låg resultaten för respektive förskoleområde mellan 3,4 och 3,6 jämfört med i år då resultaten ligger mellan 3,3 och 3,6 på en skala 1-4, där 4 är det bästa värdet. Skillnaden mellan förskolor vad gäller föräldrars nöjdhet med verksamheterna i sin helhet är oförändrad jämfört med föregående år. I år ligger resultaten mellan 3,2 och 3,9 och förra året låg resultaten mellan 3,1 och 3,8 på en skala 1-4, där 4 är det bästa värdet. Resultatet som helhet har förbättrats något från förra året.

Resultatet från Skolverkets förskoleenkät har ännu inte presenterats, vilket gör att jämförelser med riket inte kan göras.

Grundskolan: I grundskoleutbildningen har inga egna elev-och föräldraenkäter genomförts under året utifrån uppdrag att minska administrationen för verksamheterna, varför heller inga resultat finns att kommentera. Från 2018 används skolinspektionens enkäter. Ungdomsenkäten Lupp genomfördes vid årsskiftet 2016/17 resultatet från enkäten har sammanställts och skickats ut till respektive rektorsområde. Jämförbarheten mot tidigare år är begränsad eftersom de flesta av frågorna varit utformade på ett annat sätt i den nya enkäten.

Ett område som analyserats är elevernas delaktighet och inflytande. Det finns skillnader mellan olika grundskolor, men det kan variera mellan olika frågeområden. Ser man till helheten för Gävle så upplever eleverna störst delaktighet när det gäller möjligheten att påverka arbetssätt och skolans regler. De områden där delaktigheten upplevs som lägst är i vilken utsträckning eleverna kan påverka schemaläggning och skolmat. De olika skolorna ligger ganska väl samlade

inom de flesta frågor. Värt att notera är att den största spridningen mellan skolor finns i elevernas upplevelse av delaktighet vid framtagandet av skolans ordningsregler. Här kan det finnas en koppling till hur väl arbetet med Gävlemodellen* fungerar. Det anges även tydligt i skolans styrdokument att eleverna ska ha ett inflytande på hur ordningsreglerna ska tas fram. I Skolinspektionens enkäter som genomfördes under hösten 2017 finns frågan *Jag är nöjd med mitt barns skola som helhet/Jag är nöjd med min skola som helhet*. Gävle kommuns resultat är bättre än riket i föräldraenkäten och i enkäten för elever i årskurs 9. Resultatet för elevenkäten i årskurs 5 visar ett lägre resultat än för riket.

Gymnasieskolan: Gymnasieskolorna genomför årligen elevenkäter i årskurs 1 och 3. Årets totala resultat för de kommungemensamma frågorna ligger på samma nivå som föregående år. Det finns dock ökande skillnader i resultat mellan de tre gymnasieskolorna. På frågan *jag är nöjd med min utbildning* har 95 procent av eleverna på Polhemsskolan svarat positivt jämfört med 83 procent på Borgarskolan. Föregående läsår låg resultatet på samma nivå för de tre gymnasieskolorna. Även gymnasieskolorna har genomfört Lupp enkäten. Resultatet på frågeområdet elevinflytande visar att det finns vissa skillnader mellan de tre gymnasieskolorna. Polhemsskolan har det bästa resultatet på de flesta av frågorna medan Borgarskolan har det lägsta resultatet. Skolinspektionens enkät för elever i årskurs 2 på gymnasieskolan visar på frågan *Jag är nöjd med min skola som helhet* ett bättre resultat än riket.

Utveckling av information: En e-tjänst för val av grundskola har tagits fram i samarbete med IT-avdelningen. E-tjänsten har underlättat skolvalet för vårdnadshavare och till stor del digitaliserat hanteringen för förvaltningen. Utvärdering visar att e-tjänsten har fungerat på ett bra sätt. Planering finns för ytterligare e-tjänster, exempelvis ansökan om elevresa och inackorderingstillägg på gymnasieskolan.

Den sida på gavle.se som skapades med syfte att tillgängliggöra information angående val till gymnasiet digitalt har fungerat bra. Utbildning Gävle deltar också tillsammans med Omvårdnad Gävle i arbetet med att ta fram "Medborgarportalen" i Stratsys som består av Nyckeltalspublicering och Jämförelsetjänst, struktur och innehåll har byggts upp och har under hösten 2017 testas för att i samband med nylanseringen av gavle.se publiceras. För att underlätta kollegialt lärande har en digital webbplats "Pedagogen" öppnats under hösten 2017. Webbplatsen innehåller viktig och inspirerande pedagogisk information lätt tillgänglig för alla pedagoger inom förvaltningen. Den ska vara verksamheternas naturliga plats för att söka information kring förskolans/skolans digitalisering. Här kommer man finna inspiration, möjlighet till fortbildning, få konkreta exempel på hur man kan arbeta, finna kontaktuppgifter till de som har uppdrag inom området i förvaltningen, finna samlad information från den kommunala IT- och utvecklingsavdelningen mm. Medioteket kommer ha sin kanal här vilket gör att pedagogerna kommer uppleva att de finner de digitala resurserna på ett och samma ställe.

Analys av indikatorerna

Nöjdhetsindex föräldrar, Nöjdhetsindex elever, Delaktighetsindex föräldrar.

Under 2016 meddelade SKL att man inte längre kommer att använda sig av de enkätfrågor som kommunerna tidigare lämnat uppgifter om, SKL hänvisar till skolinspektionens enkäter som genomförs inför regelbunden tillsyn. Utifrån detta samt en översyn av antalet enkäter har Utbildning Gävle beslutat att ersätta de tidigare kommunala enkäterna med skolinspektionens enkäter. Dessa kommer att genomföras vart annat år med början hösten 2017. Därav kommer inga resultat att finnas för indikatorer som baseras enbart på enkätsvar från den tidigare enkäten. Under hösten 2017 genomförs Skolinspektionens enkäter i förskola, förskoleklass, grundskole- och gymnasieutbildning. Målanalysen i årsredovisningen kommer att baseras på enkätresultaten, en allsidig bedömning av arbetet i verksamheten samt övriga indikatorer. Detta gäller alla indikatorer som bygger på elev- och föräldraenkäter i grundskolan och kommer inte att kommenteras under övriga mål.

Användningen av Skola 24 och Fronter. Samtliga grundskolor använder Skola24, även om användandet kan variera från lärare till lärare. Samtliga gymnasieskolor använder Fronter.

Indikator	Utfall 2017	Målvärde	Utfall 2016
Nöjdhetsindex föräldrar	—	89	87
Nöjdhetsindex elever	—	86	88
Delaktighetsindex föräldrar	—	79	73
Andelen skolor som använder Skola24 eller Fronter för information och dialog med vårdnadshavare och elever	100 %	100 %	100 %

*Gävlemodellen är ett verktyg för värdegrundsarbetet som används av samtliga kommunala och några fristående grundskolor i Gävle.

Alla barn och elever utmanas och klarar sin utbildning

Nämndens verksamheter

Förskolan: I föräldraenkäten är frågeområdet utveckling och lärande det som förbättrats mest jämfört med föregående år. 96 procent av föräldrarna upplever att deras barn tycker att det är roligt på förskolan. De flesta föräldrar är nöjda med utvecklingssamtalet och tycker att de får bra information om barnets utveckling och lärande.

Grundskolan:

Årskurs 6: Jämfört med riket ligger Gävles resultat lägre i samtliga ämnen utom svenska och musik. I geografi ligger betygspoängen på samma nivå som riket. En jämförelse av betygsutvecklingen från föregående läsår i de olika ämnena visar en blandad utveckling. Det ämnen där betygspoängen ökat mest är religion och svenska. Det ämne där betygspoängen minskat mest är svenska som andraspråk. Den totala betygspoängen är något högre för flickor och ligger på samma nivå för pojkar jämfört med föregående år. I årskurs 6 uppnår pojkarna 88 procent av flickornas resultat. Jämfört med föregående läsår har skillnaden mellan könen ökat i årskurs 6. Pojkarna har även ett försämrat resultat på årets nationella prov. Det gäller både resultatet i engelska och matematik. Fokus på pojkarnas resultat och matematik behöver finnas redan från de lägre åldrarna.

Årskurs 9: I de kommunala skolorna är 79 procent behöriga till de yrkesförberedande gymnasieprogrammen. För de kommunala skolorna är resultatet lägre än föregående år. 75 procent av pojkarna har behörighet till gymnasiet (yrkesförberedande gymnasieprogram) vårterminen 2017. Det är en minskning med 6 procentenheter jämfört med föregående år då 81 procent var behöriga. 83 procent av flickor har behörighet till gymnasiet (yrkesförberedande program) vårterminen 2017. Det är en minskning med två procentenheter jämfört med föregående år. Gymnasiebehörigheten är betydligt högre för de fristående skolorna. En viktig skillnad mellan fristående och kommunala skolor är mottagandet av nyinvandrade elever. Enligt Skolverkets betygsstatistik för läsår 2015/2016 var andelen nyinvandrade 13,6 procent för de kommunala skolorna i Gävle. Motsvarande värde för de fristående skolorna var 0,5 procent. Vallbacksskolan och Stora Sätterskolan är skolor som har en hög andel elever som är nyinvandrade till Sverige. På dessa två skolor gick 81 procent av de nyanlända eleverna i årskurs 9 läsåret 2015/2016. Svenska som andraspråk och matematik är ämnen som flest elever saknar för att få behörighet till gymnasieskolan.

I de kommunala skolorna hade 67 procent av eleverna i årskurs 9 fullständiga betyg vårterminen 2017. Resultatet ligger på samma nivå som föregående år. För pojkarna ligger andelen som har fullständiga betyg på 62 procent, för flickor är andelen 72 procent. Skillnaden mellan könen ligger kvar på samma nivå jämfört med föregående läsår. För att förbättra resultaten behövs en diskussion och åtgärder kring den höga andelen anpassad studiegång och

andelen elever som enbart saknar ett betyg - båda dessa faktorer är högre i Gävle än i riket. Det genomsnittliga meritvärdet för årskurs 9 vårterminen 2017 ligger på 218 för hela kommunen. För de fristående skolorna är det genomsnittliga meritvärdet på 237, för de kommunala skolorna 206. Meritvärdet hänger både ihop med andelen elever som får betyg i alla ämnen, men också andelen elever med de högre betygen. Diskussion och åtgärder behövs för att förbättra meritvärdet.

Skillnaderna i resultat mellan flickor och pojkar har ökat jämfört med föregående år. Skillnaden är större i Gävle än riksnittet. Den ökade skillnaden kan dels bero på ett sämre resultat för pojkarna i vissa ämnen, men kan även bero på att resultatet förbättrats för flickorna. Kunskapen om de stora skillnaderna mellan könen har funnits under lång tid, men det har varit svårt för skolorna att utarbeta tydliga strategier för att förbättra pojkarnas studieresultat. Det är få skolor som har förbättringar av pojkarnas resultat som ett prioriterat mål i sitt kvalitetsarbete, trots att det kan finnas mycket stora betygsskillnader mellan könen på skolan. Att utveckla pojkarnas resultat är ett prioriterat utvecklingsområde för de kommunala skolorna.

I Kommunövergripande mål och ekonomiska ramar 2016-2019 riktas 4 mnkr till Utbildningsnämnden för ”insatser till skolor med låg måluppfyllelse”. Medlen har kopplats till en nuläges- och behovsanalys som slutfördes 2016. Uppföljning av hur medlen använts sker i det systematiska kvalitetsarbetet.

Exempel på insatser som beskrivits av skolorna med låg måluppfyllelse som tilldelats extra medel:

Nynässkolan (Solängsskolan ht17)	Elevecoach – satsning på arbetsro i klassrummet för att nå högre resultat
	Ökat fokus på uppföljning av måluppfyllelsen – bättre underlag för att sätta in åtgärder
Andersbergsskolan	Utöka speciallärarkompetensen på skolan
	Extra satsning på läsning för ökad måluppfyllelse
	Elevecoacher som har i uppdrag att förstärka vuxennärvaron på raster
	Dramapedagog med uppdrag att arbeta förebyggande och främjande
	Förstärkning av speciallärare
Staffansskolan	Fritidspedagoger som har ansvar för rastaktiviteter
	Socialpedagog har anställts för att förbättra tryggheten och studieron för eleverna
	Föreläsare på studiedagar för att öka pedagogernas kunskap om specialpedagogik.
	3 lärare i 2 klasser för åk5. Detta för att öka måluppfyllelse samt öka tryggheten för eleverna
Sättra (Lilla Sättra/Ulvsätterskolan)	Varierad och integrerad SvA-undervisning. Ny SvA-lärare har anställts.

Exempel på positiva effekter av ovanstående insatser enligt årsredovisningen från respektive skola:

Nynässkolan (Solängsskolan ht17)	Elevecoachen har fått en mindre akut ingripande roll och istället fått en mer förebyggande roll.
	Resultaten i måluppfyllelse ligger kvar på den förhöjda nivån vi kunde se från ht-16.

Nynässkolan (Solängsskolan ht17)	Elevcoachen har fått en mindre akut ingripande roll och istället fått en mer förebyggande roll.
Andersbergsskolan	Utan medel hade vi inte haft möjlighet att göra en extra satsning på läsning i åk.3 Lärarna i åk. 4 uttrycker att de ser att elevernas läsförmåga har ökat.
	Vi ser att resultatet i trygghetsenkäten gällande andelen mobbade har förbättrats från okt 2016, 16,9 % till april 2017, 8 %.
Staffansskolan	En högre andel elever som kommit långt i sin kunskapsutveckling i svenska och engelska
Sättra (Lilla Sättra/Ulvsätterskolan)	11 av 17 elever i årskurs 1 har nått godtagbara kunskaper i SvA

Gymnasieskolan:

Årets avgångselever i den kommunala gymnasieskolan uppvisar sammantaget ett något förbättrat resultat jämfört med i fjol. Vissa program har ett betydligt bättre resultat och några ett betydligt sämre resultat. Andelen elever med gymnasieexamen från studieförberedande program har ökat jämfört med föregående läsår. 92 procent av kvinnorna och 84,4 procent av männen uppfyller kraven för gymnasieexamen. Andelen elever med gymnasieexamen är lägre i Gävle än i riket för både yrkesprogram och högskoleförberedande program.

Den genomsnittliga betygspoängen 2017 ligger på samma nivå som riket för både yrkesprogram och högskoleförberedande program. Kvinnor har sammantaget högre genomsnittlig betygspoäng. Männen betygspoäng är 88 procent av kvinnornas. Även på gymnasieskolan behövs en diskussion och åtgärder kring männen resultat.

Program som förbättrat resultatet är främst Bygg- och anläggning på Polhemsskolan samt Fordon- och transport på Borgarskolan. Stora program som Naturvetenskap och Samhällsvetenskap på Vasaskolan och Ekonomi på Borgarskolan har förbättrade resultat medan Samhällsvetenskap på Borgarskolan och Teknik på Polhemsskolan har backat. Störst är försämringen på Hotell- och turism på Borgarskolan och VVS- och fastighetsprogrammet på Polhemsskolan.

Högskolebehörighet beskrivs inte av någon indikator men värt att nämna är den ökande andelen behöriga främst från yrkesprogram. Andelen 30,3 procent har ökat med 4 procentenheter sedan föregående år och är nu bara en procentenhet lägre än i riket, som inte sett samma ökning. Om fristående gymnasieskolor i Gävle räknas in har andelen förbättrats från 29 till 39 procent. Andelen behöriga till högskoleförberedande program har ökat med en knapp procentenhet till 89,4 procent. Motsvarande i riket är 91,5 procent.

Analys av indikatorerna

Förskolan: 95 procent av föräldrar i förskolan anser att deras barn har en **stimulerande, utvecklande och lärande miljö** i förskolan, det är ökning från föregående år. Målvärdet uppnås.

Grundskolan: Elever som utmanas i sitt skolarbete (index). Indikatorn används inte 2017. Se förklaring i det första målet.

Andel elever med behörighet till gymnasiet. Det försämrade resultatet beror till stor del på en större försämring för pojkarna jämfört med föregående läsår. Andelen nyinvandrade pojkar är betydligt högre än andelen flickor. Det behörighetsgivande ämne som det varit svårast för pojkarna att uppnå är svenska som andraspråk. Drygt 50 procent av pojkarna som läste svenska som andraspråk var inte godkända i ämnet.

Andel elever som uppnår kravnivåerna i alla ämnen i åk 9. Andelen ligger på samma nivå som föregående läsår, men betydligt lägre än riksgenomsnittet. Det finns flera orsaker till det låga resultatet. Andelen elever med anpassad studiegång är högre i Gävle jämfört med riket. En anpassad studiegång medför att kravnivåerna inte kan uppnås i alla ämnen. En annan orsak

är att andelen elever som saknar betyg i endast ett ämne har varit högt i Gävle. En liten minskning har skett jämfört med föregående läsår, men andelen är fortfarande 8 procent.

Gymnasieskolan: Andel elever på högskoleförberedande program med examen samt Andel elever på yrkesprogram med yrkesexamen. Värdena för båda indikatorerna är oförändrade medan större och mindre förändringar, såväl positiva som negativa har skett för ingående program.

Andel elever i gymnasieskolan som anser att de fått tillräcklig information inför gymnasievalet Värdet på indikatorn totalt har förbättrats jämfört med föregående år och skillnaden mellan de tre gymnasieskolorna har minskat.

Indikator	Utfall 2017		Målvärde	Utfall 2016
Andelen föräldrar i förskolan som anser att barnen stimuleras till utveckling och lärande	95 %		95 %	94 %
Elever som utmanas i sitt skolarbete (index)			80	78
Andel elever med behörighet till gymnasiet i åk 9	79 %		100 %	83 %
Andel elever som uppnår kravnivåerna i alla ämnen i åk 9	67 %		100 %	67 %
Andel elever på högskoleförberedande program med högskoleförberedande examen	89 %		100 %	89 %
Andel elever på yrkesprogram med yrkesexamen	85 %		100 %	85 %
Andel elever i gymnasieskolan som anser att de fått tillräcklig information inför gymnasievalet	84 %		86 %	82 %

Utbildning Gävles verksamheter ger likvärdiga förutsättningar

Nämndens verksamheter

Under hösten 2017 har skolinspektionens enkäter besvarats av elever, föräldrar och personal. Elever i årskurs 5 och årskurs 9 upplever i högre grad än riket att undervisningen är anpassad efter deras behov. I gymnasieskolans årskurs 2 är resultatet något lägre än för riket. Både föräldrar i grundskolan och personal på grund- och gymnasieskolan upplever i lägre grad än riket att undervisningen är anpassad efter elevernas behov. Personalen på både grund- och gymnasieskolan upplever att det särskilda stödet fungerar mindre bra jämfört med riket. För personalen på gymnasieskolan är avvikelsen mycket stor.

Bedömningen utifrån övriga underlag är att arbetet med extra anpassningar och särskilt stöd fortsatt behöver utvecklas och därför har också gemensamma strukturer och checklistor tagits fram för att följa upp och utvärdera extra anpassning och särskilt stöd. Ytterligare informations- och implementeringsinsatser behövs för att strukturerna ska göras kända och användas, det samma gäller användningen av checklistor. Ett omtag vad gäller det systematiska

kvalitetsarbetet har inletts.

Elevhälsans förebyggande och främjande arbete har en gemensam struktur. Strukturen/arbets sättet innehåller vilka funktioner som ska mötas och när på de olika nivåerna samt vad mötena ska innehålla. Psykologerna och kuratorerna har under 2017 deltagit på elevhälsoteam (EHT) i rektorsområdena. Specialpedagogerna i centrala elevhälsan har besökt några EHT för att informera om sin verksamhet. Personalförstärkningar har gjorts av både psykologer och kuratorer.Handledning, konsultation och utbildning av pedagoger har genomförts i efterfrågad utsträckning. Utvecklingsområden är fortfarande det hälsofrämjande arbetet, som behöver ske i nära samarbete med verksamheterna. Enligt LUPP-enkäten är eleverna på gymnasieskolan något nöjdare med elevhälsan än eleverna på grundskolan. På gymnasieskolorna tycker 90 procent av eleverna att elevhälsan är mycket/ganska bra.

Resultatet från Skolinspektionens enkäter visar att eleverna på både grund- och gymnasieskola är mer nöjda med elevhälsan än riket. Resultatet är särskilt positivt för eleverna i årskurs 9. Resultatet från föräldra- och personalenkäterna visar dock en motsatt bild. Här är resultatet sämre än för riket. Det kan finnas anledning att ytterligare analysera varför eleverna har en mer positiv bild än föräldrar och personal. Detta gäller flera delar av Skolinspektionens enkäter.

SAX är en samverkansmodell, först och främst mellan skola och socialtjänst, där ökad måluppfyllelse i skolan är den gemensamma uppgiften för samtliga inblandade. SAX riktar sig till de elever som inte når målen och där skolan upplever att det finns faktorer i barnets liv som inte ryms inom skolans lärandeuppdrag.

Från höstterminen 2016 finns ett gemensamt mottagande av nyanlända elever för grundskolan och gymnasiet, med Söderskolan som utgångspunkt. Detta ska vara en verksamhet över skolförmen för att utveckla och kvalitetssäkra mottagandet av nyanlända elever till våra skolor och därmed öka förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen. Från våren 2017 har även modersmålsnäten knutits till samma organisation. SPRINT-gymnasiet (utvecklat mottagande av elever på gymnasieskolans språkintrödn med syfte att bättre anpassa undervisningen till individen) har startat under hösten 2017 i nära samverkan med grundskolan, arbetsmarknadsenheten och vuxenutbildningen.

Skolinspektionen genomförde under hösten 2016 och våren 2017 en kvalitetsgranskning av fördelning av lärarresurser i grundskolan. Det övergripande syftet med granskningen var att bedöma om kommunala skolhuvudmän och rektorer arbetar för att resurser, i denna granskning resurser i form av lärare, rustas och fördelas efter elevers förutsättningar och behov. I fokus för granskningen är kommuner där det finns skolsegregation avseende elevernas bakgrund. I Gävle har inspektion genomförts både på huvudmannanivå och på två skolor; Nynäs och Hagaström. Granskningen visar på huvudmannanivå att kommunens resursfördelningssystem tar hänsyn till elevgruppernas förutsättningar och behov, att en rad olika kommunövergripande kompetensutvecklingsinsatser genomförs samt att huvudmannen följer upp och analyserar hur tilldelade resurser, inklusive lärarresurser, används på skolenheterna och har en dialog med rektorerna om prioriterade utvecklingsområden för kommunen. På skolnivå bedömer skolinspektionen att rektorns arbete med att planera och nyttja lärarresurser utifrån skolenhetens behov fungerar väl i flera avseenden. Granskningen visar att rektorerna på skolan har en aktuell och samlad bild av elevernas förutsättningar och behov på skolan, detta genom bland annat uppföljning av elevernas måluppfyllelse samt genom elevhälsomöten. Genom att rektorerna genomför lektionsbesök får rektorerna en övergripande bild av lärarnas kompetens.

En översyn av försteläraryupdragen har inletts, syftet är bland annat att på ett tydligare sätt fördela resurserna utifrån de behov som finns på skolor och rektorsområden.

Analys av indikatorerna

93 procent av föräldrarna i förskolan anser att deras **barn får det stöd de behöver**. Det är en liten försämring av resultatet. Det högt satta målvärdet nås inte.

Andel föräldrar i grundskolan som anser att eleverna får det stöd de behöver samt Elever som upplever sig motiverade i skolan (index). Indikatorerna används inte 2017. Se förklaring i det första målet.

Andel elever i gymnasieskolan som anser att de får det stöd de behöver. Resultatet

har förbättrats från föregående år men når inte upp till målvärdet.

Alla grundskolor ska ligga på eller över Salsavärdet . Målvärdet nås inte. Stigslunds skola, Sofiedalskolan och Vallbacksskolan ligger över det modellberäknade värdet, övriga fyra högstadieskolor under.

Indikator	Utfall 2017		Målvärde	Utfall 2016
Andel föräldrar i förskolan som anser att barnen får det stöd de behöver	93 %		97 %	94 %
Andel föräldrar i grundskolan som anser att eleverna får det stöd de behöver			93 %	84 %
Andel elever i gymnasieskolan som anser att de får det stöd de behöver	81 %		88 %	79 %
Elever som upplever sig motiverade i skolan (index)			93	91
Alla grundskolor ska ligga på eller över Salsavärdet	43%		100%	71%

Resultaten som visas i SALSA är framtagna med hjälp av regressionsanalys. I modellen jämförs varje skolenhets genomsnittliga resultat med samtliga skolenheters genomsnittliga resultat. Samtidigt konstanthålls olika bakgrundsfaktorer som har stor betydelse för resultatet i skolarbetet och ger varje skolenhet ett modellberäknat betygsvärde.

Utbildning Gävles verksamheter har en god lärandemiljö

Nämndens verksamheter

Förskolan: 96 procent av föräldrar i förskolan anser att de tryggt kan lämna sina barn i förskolan. Enligt enkätresultatet upplever föräldrarna att förskolans arbete med normer och värden fungerar mycket bra. För att utveckla arbetet inom hela förskolan har en gemensam träff kring likabehandlingsarbetet genomförts där bland annat barn- och konsekvensanalyser diskuterades.

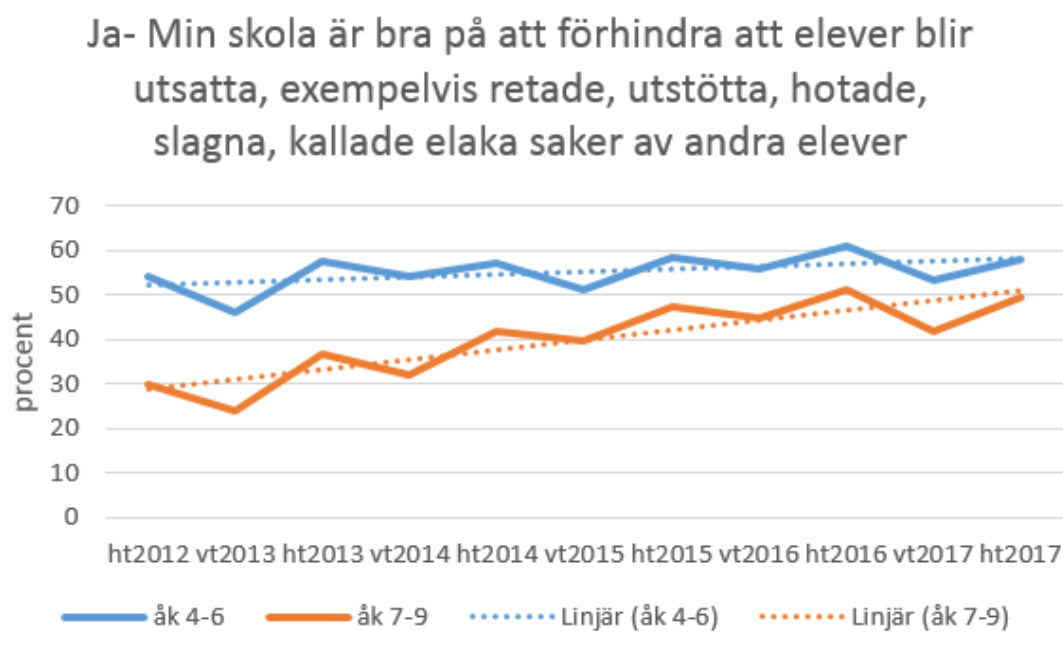
Förskolechefer, biträdande förskolechefer och medarbetare i de kommunala förskolorna har i en enkät bedömt lokaler och utemiljö för förskolorna där de arbetar. Förskolorna är något mindre nöjda med sin utemiljö än med sin innemiljö. De flesta uppger att barnen vistas i en ganska säker inomhusmiljö. De flesta uppger också att lokalerna fungerar ganska bra med tanke på uppdrag i läroplan och allmänna råd samt att lokalerna ger ganska bra möjligheter till lek och utveckling. Flertalet anser att det stämmer ganska bra att förskolornas utemiljö är välplanerad, ger bra möjlighet till lek och utveckling samt att barnen vistas i en säker utemiljö. Drygt 10 procent av de svarande anser att förskolan inte har en välplanerad utemiljö. Totalt i Gävle är förskolorna mer nöjda med sina lokaler och utemiljöer än förra året.

Föräldraenkäten för förskolan visade att föräldrar över lag är nöjda med att inomhus- och utomhusmiljön erbjuder bra möjligheter till lek och utveckling. De uppfattar också i hög grad att miljön är säker. Föräldrar med barn i stora förskolor upplever högre kvalitet när det gäller lokaler och utemiljö, information och inflytande samt det som innefattas av de sammanfattande frågorna. Föräldrar med barn i små förskolor upplever något högre kvalitet när det gäller information och inflytande. Med små förskolor avses förskolor med högst två avdelningar. Med stora förskolor avses förskolor med fem eller fler avdelningar.

Fritidshem: Rektorer, biträdande rektorer och medarbetare i de kommunala fritidshemmen har i en enkät bedömt lokaler och utemiljö för fritidshemmen där de arbetar. Fritidshemmen är lika nöjda med sin utemiljö som sin innemiljö. De flesta uppger att eleverna vistas i en ganska säker inomhusmiljö men många uppger dock att fritidshemslokalerna fungerar ganska dåligt med tanke på uppdrag i läroplan och allmänna råd samt att lokalerna ger ganska dåliga möjligheter till lek och utveckling. Flertalet anser att det stämmer ganska bra att fritidshemmens utemiljö är välplanerade, ger bra möjlighet till lek och utveckling samt att eleverna vistas i en säker utemiljö. Flera uppger dock att detta stämmer ganska dåligt. Totalt i Gävle är fritidshemmen mer nöjda med sina lokaler och mindre nöjda med utemiljöer än förra året. I Skolinspektionens enkät till vårdnadshavare i grundskolan som genomfördes under hösten 2017 finns fyra frågor om kvaliteten i fritidshemmet. På samtliga frågor är resultatet för Gävle lägre än för riket. Den fråga som avviker mest är *Jag hålls informerad om verksamheten på mitt barns fritidshem*. Resultatet stämmer väl överens med resultatet från kommunens egna enkäter från 2014-2016. Därför behövs ytterligare insatser för att förbättra informationen till vårdnadshavarna.

Grundskoleutbildningen: Gävlemodellen används av 33 skolor, varav fem fristående. Hösten 2016 kom de sista kommunala skolorna i Gävle samt ytterligare ett par fristående skolor in i arbetet med Gävlemodellen. Flera skolor framhåller arbetet med Gävlemodellen som en framgångsfaktor i arbete med trygghet och mot kränkningar. Skolverkets nationella undersökning visar att 8,1 procent av eleverna på mellan- och högstadiet är mobbade. I Gävle är motsvarande siffra 5,8 procent (oktober 2017). Sedan starten hösten 2012 visar mätresultaten i Gävlemodellen att andelen elever som blivit kränkta på nätet minskat, att andelen elever som sett kränkningar på den egna skolan minskat samt en lägre andel flickor i årskurs 7-9 blivit utsatta för sexuella trakasserier. Den positiva utvecklingen är tydlig i årskurs 7-9. Samma positiva utveckling finns ännu inte för årskurs 4-6 även om andelen mobbade elever ligger under Skolverkets siffror.

För att elever som blivit utsatta eller sett någon annan bli utsatt, ska bestämma sig för att vända sig till och berätta detta för en vuxen är det viktigt att det finns tillitsfulla relationer som skapas av vuxna. Jämfört med andra undersökningar till exempel Friends rapport 2017 är andelen elever i Gävle som vet till vem/vilka de kan vända sig förhållandevis hög. På frågan *Vet du vem du kan prata med på skolan om du eller någon annan blir utsatt av andra elever* uppger 84 procent av eleverna i årskurs 7-9 att så är fallet. En fråga som funnits med sedan starten 2012 är *Min skola är bra på att förhindra att elever blir utsatta*. Nedanstående diagram visar en positiv resultatutveckling för Gävles skolor.

Gävlemodellen är ingen garanti för att mobbning inte kan förekomma på skolan. Men skolorna har bättre förutsättningar att förebygga, minska samt hantera mobbning som uppstår. De får även långsiktigt stöd för att upprätthålla och utveckla arbetet. Inför nästa års enkätomgång kommer frågor om sexuella trakasserier att utvecklas för att bättre fånga upp elevernas upplevelser.

Inom ramen för Gävlemodellen sker ett samarbete mellan Utbildning Gävle och Högskolan i Gävle. Professor Peter Gill har använt statistiken från olika kartläggningar för att utveckla en analysmodell. Resultatet presenterades i en vetenskaplig artikel på European educational research association (ECER 2017) i Köpenhamn. Arbetet med Gävlemodellen utvecklas ständigt utifrån resultaten av forskningen.

Inom ramen för arbetet med Gävlemodellen har Utbildning Gävles jurist hållit en utbildning "Stöd i det utredande/åtgärdande arbetet". Insatsen vände sig till Gävlemodellens skolor omgång 1-5; trygghetsteam, personalutbildare samt skolledare deltog. Utbildningens syfte var, utifrån konstaterade brister, att höja kunskapen om och stärka arbetet med framför allt utredningar och dokumentation i samband med kränkande behandling. Utbildningsinsatserna kommer att fortsätta.

Skolinspektionens enkäter visar en blandad bild på frågan om trygghet i skola. På föräldraenkäten ligger resultatet för grundskolan något under riket, men högre för grundsärskolans föräldrar. För eleverna ligger resultatet för årskurs 5 lägre än riket, men högre för årskurs 9.

Gymnasieskolan: Plug In 2.0 är ett nationellt projekt för att motverka studieavbrott som Gävle Kommun (Utbildning Gävle) medverkat i. Projektet har dels bedrivits vid Vasaskolan i Gävle under kalenderåret 2016 och under vårterminen 2017 i samverkan med SAX-teamet med deltagare från grundskolor i kommunen. I SAX-teamet på grundskolan möter man främst elever med långvarig problematisk frånvaro. För projektet vid Vasaskolan var hög frånvaro grunden till urvalet av de 40 deltagare som coachades under året. Under arbetet framkom att relationer och bemötande är faktorer där skolan kan påverka närvaron positivt. Utifrån det har all personal gått HBTQ- och MI- (motiverande samtal) utbildning. 20 lärare har fått en fördjupning i MI.

I gymnasieskolans elevenkät om arbetsro på lektionerna finns ökande skillnader. På Polhemsskolan upplever 78 procent av eleverna arbetsro medan 60 procent av eleverna på Borgarskolan har svarat positivt på frågan. Totalt för kommunen har värdet på arbetsro försämrats något.

Resultatet från LUPP-enkäten för gymnasieskolan (åk 2) visar i förhållande till grundskolan (åk 8) lägre betyg på hur skolan hanterar kränkningar och mobbning. På frågan *Min skola agerar om en elev mobbar en annan elev* svarar 34,6 procent av eleverna på gymnasieskolan stämmer helt/stämmer till stor del jämfört med grundskolans 56,2 procent. På frågan *Min skola agerar om en lärare kränker en elev* svarar 38,5 procent av eleverna på gymnasieskolan stämmer helt/stämmer till stor del jämfört med grundskolans 48,2 procent. En förklaring till grundskolans bättre resultat på frågorna kan finnas i arbetet med Gävlemodellen. Där har innehållet i likabehandlingsplanen tydliggjorts för eleverna så att kunskapen om skolans rutiner för hur personalen ska hantera kränkande behandling på skolan ökat. Även gymnasieskolorna är planerade att från 2018 ingå i Gävlemodellen och utbildningar kommer att ske för att stärka arbetet med utredningar och dokumentation, eftersom samma typ av brister finns även inom gymnasieutbildningen.

Analys av indikatorerna

Trygghetsindex föräldrar, Trygghetsindex elever, Delaktighetsindex elever, Lärandemiljö grundskola: Indikatorerna används inte 2017. Se förklaring i det första målet.

Lärandemiljö förskolan: Resultatet i föräldraenkäten visar att 91 procent av föräldrarna är nöjda med förskolans lärandemiljö. Målet är uppnått. Index är sammanställt utifrån flera frågor i föräldraenkäten.

Lärandemiljö gymnasieskolan: Indexvärdet ligger på samma nivå som föregående år, men skillnaden mellan skolorna har ökat. Indexvärdet består av tre frågor från elevenkäterna för årskurs 1 och 3. På frågan *Personalen motverkar aktivt att någon behandlas illa på skolan* är

det en stor grupp av eleverna på Borgarskolan och Vasaskolan som valt alternativet "vet ej", vilket innebär att indexvärdet försämras kraftigt. Eftersom Polhemsskolan har ett betydligt bättre resultat på den frågan kan det finnas skillnader mellan gymnasieskolorna hur de tydliggöra innehållet i likabehandlingsplanen för eleverna, så att kunskapen om skolans rutiner för hur personalen ska hantera kränkande behandling på skolan ökar.

Närvaro grundskola, gymnasieskola: Den totala närvaron i grundskolan har minskat något jämfört med förgående läsår. Det gäller alla tre stadier. Målvärdet uppnås ej. Även i gymnasieskolan har den totala närvaron minskat jämfört med förgående läsår. Minskningen sker på alla tre gymnasieskolor. Målvärdet uppnås ej.

Indikator	Utfall 2017		Målvärde	Utfall 2016
Trygghetsindex föräldrar		—	93	92
Trygghetsindex elever		—	95	93
Delaktighetsindex elever		—	82	71,3
Lärandemiljö förskolan	91	●	90	90
Lärandemiljö i grundskolan		—	82	76
Lärandemiljö i gymnasieskolan	75	■	84	75
Närvaro grundskolan	91,5 %	■	94 %	91,9 %
Närvaro gymnasieskola	86,8 %	■	90,5 %	87,6 %

1.2 Medarbetare

Utbildning Gävles medarbetare utmanar och leder barn och elever mot högre måluppfyllelse

Nämndens verksamheter

Inom grund- och gymnasieskolan bedrivs flera utvecklingsarbeten som deltagande i Läslifftet och Gävlemodellen. Från höstterminen 2016 deltar två skolor (Stigslunds skola och Solängsskolan) i projektet "Att skriva sig till lärande" (i samarbete med SKL), en modell för effektivt lärande för både elever och lärare som syftar till att låta den digitala tekniken fungera som hävstång för viktiga lärandefaktorer. Modellen bygger på ett språkutvecklande arbetssätt där kontinuerlig social interaktion och samarbete mellan elever och lärare understöds av digital teknik och digitala arenor. Samarbete, formativ bedömning och kamratåterkoppling är viktiga delar i arbetet med eleverna. Eleverna arbetar med digitala hjälpmedel som ger nya möjligheter till interaktion och publicering. Under året har två av förstelärarna på Stigslund utbildat alla lärare i åk 1-3 på rektorsområdet i metoden. Utbildningsinsatsen fortlöper under 2018. Flera av lärarna på Stigslunds högstadium går utbildningen i SKL:s regi via en webbaserad utbildning.

Professionell PUB är en kompetenshöjande insats för högre måluppfyllelse som ska övergå till ett naturligt arbets- och förhållningssätt i lärares praktik. Syftet med *Professionell PUB* är att höja lärares professionalitet och kompetens vad gäller planering, undervisning och bedömning i förhållande till övergripande mål och kursplaner i läroplanen. I och med en stärkt professionalitet och förtroenden hos lärare ökar också elevers förståelse för vad som förväntas av dem, vilket i sin tur leder till ökad motivation och måluppfyllelse. Ett sekundärt syfte är att utveckla ett mer systematiskt kollegialt lärande, där lärares egna praktik och erfarenheter utgör

grunden. Sedan vårterminen 2015 arbetar Bergby, Björke och Trödje skolor med konceptet, Milboskolan påbörjade arbetet under höstterminen 2016. Höstterminen 2017 påbörjade även Lillhagskolan och Ludvigsbergskolan fortbildningen och arbetar just nu med att skapa en gemensam pedagogisk planeringsmodell utifrån den specifika enhetens behov. Resultat av satsningen kan redan ses genom att lärarna är mer förtroga med styrdokumenterna och gör mer tydliga, kvalitativa planeringar och bedömningar som också eleverna förstår. Det kollegiala lärandet är ett naturligt inslag, lärare diskuterar och samarbetar kring pedagogiska frågor och lär av varandra. Resultaten på Bergby skola har höjts. Eleverna uppger i intervjuer att de förstår bättre än tidigare vad som förväntas av dem, samt att de själva också vet vilka frågor de kan ställa för att förstå vad som krävs.

Deltagande sker inom Lärarlyftet II i behörighetsgivande utbildning i matematik, engelska, svenska som andra språk, men även NO-ämnena. En förstärkning av statsbidraget för utbildningar inom specialpedagogik har gjorts, förstärkningen ger bättre förutsättningar för studierna och sammanlagt 18 lärare läser olika inriktningar för specialpedagog/speciallärare. Ytterligare en statlig satsning "Specialpedagogik för lärande" har inneburit att på fyra grundskolor deltar totalt 86 lärare och 7 handledare från hösten 2017. En särskild satsning har gjorts kring vägledning och samverkan skola-arbetsliv med en gemensam utbildningsdag i september för 110 deltagare från förskola till gymnasieskola. Satsningen görs i samarbete med Skolverket och Arbetsförmedlingen med utgångspunkten att när framtidsfrågor kopplas till lärandet underlättar det för elever att göra väl underbyggda studie- och yrkesval. Forskning visar även att samverkan mellan utbildning och arbetsliv kan bidra till att öka elevernas motivation till lärande. Lärare inom alla verksamheter har också deltagit i Skolverkets utbildningar inom bland annat betygssättning och bedömning, nyanländas lärande.

Många skolor framhåller kollegialt lärande som en framgångsfaktor och förstelärarnas roll betonas i det arbetet. En översyn av förstelärarnas uppdrag och fördelning har påbörjats. Syftet är att resurserna ska användas för de ämnen/ämnesområden och inom de skolor/rektorsområden där de behövs bäst samt att säkerställa en styrning från huvudmannen. Inom alla rektorsområden pågår arbeten för att öka det kollegiala lärandet som sambedömning av nationella prov, pedagogiska caféer som leds av förstelärare, förändring av skolorganisationen, workshops.

Trots behörighetsgivande utbildningar och ett aktivt rekryteringsarbete rapporterar förskola, grund- och gymnasieskola att det blir allt svårare att rekrytera behöriga och legitimerade lärare. Det råder framför allt brist på speciallärare/specialpedagoger samt lärare i matematik och praktiskt-estetiska ämnen. Antalet elever ökar i Gävle, men även i andra kommuner, vilket ger en ökad konkurrenssituation. Gävle använder sig av de statliga satsningarna på förstelärare och lärarlönelyftet, men gör även särskilda kommunala lönesatsningar på vissa grupper. I ett långsiktigt rekryteringsperspektiv, men även för att förstärka med personal inom förskola och skola, har under 2017 40 lärlingar och 9 traineer funnits i verksamheten. Dessutom har det under året funnits 75 personer med extra tjänster och 15 med nystartsjobb inom förskola och skola. Även andra typer av insatser, som akademiker- och yrkesspåret, välfärdslärlingar, trygghets- och utvecklingsanställningar samt praktik, har funnits i verksamheterna (totalt 279 platser under året). De olika tjänsterna erbjuds i ett samarbete mellan Utbildning Gävle, Arbetsförmedlingen och arbetsmarknadsenheten.

Medarbetarundersökningen (MAU) har genomförts mellan den 1 och den 15 februari 2017. Utbildning Gävle har fortsatt hög andel engagerade medarbetare som bidrar till att utveckla verksamheten. Ledarskapet får gott betyg och hur medarbetarna förvaltar sin tid visar på en liten förbättring. Förvaltningen kan fortfarande bli bättre. Utbildning Gävle behöver utveckla hur vi förvaltar vår tid för att minska andelen stress. Förvaltningen har medarbetare som anger att de upplever en utsatthet och kränkande behandling, det är definitivt inte acceptabelt. Utbildning Gävle behöver också bli bättre ambassadörer för oss själva, förvaltningen och kommunen. Resultatet analyseras så att chefer och medarbetare tillsammans identifierar styrkor och fortsatta utvecklingsområden.

Analys av indikatorerna

Andelen årsarbetare med högskoleutbildning i förskolan har sjunkit något till 53 procent (avser 2016, utfall för 2017 fås i april 2018). I förhållande till riket (44 procent) har

Gävle fortfarande en hög andel högskoleutbildad personal i förskolan. Målvärdet, som är högt satt och har justerats inför 2018, uppnås inte. I **fritidshemmet är andelen med högskoleutbildning** fortsatt hög, betydligt högre än i riket (avser 2016, utfall för 2017 fås i april 2018). Det högt satta målvärdet nås inte.

Indikatorn för **legitimation i skolan** är ett index av skolformerna förskoleklass, grundskola samt gymnasieskola. Redovisning från SCB för läsåret 2016/2017 (uttag februari 2017) visar att andelen lärare i grundskolan med legitimation och behörighet i minst ett ämne har minskat och är något lägre än i riket (69,8 jmf 72,6 procent). I gymnasieskolan har andelen minskat men är högre än i riket (85,1 jmf 81,5 procent). Antalet lärare har ökat i grundskolan eftersom elevantalet ökat kraftigt, samtidigt som antalet legitimerade är på ungefär samma nivå som föregående år. Målvärdet för 2017 uppnås inte. I särskolan redovisas andelen lärare med pedagogisk högskoleexamen, i Gävle är andelen högre än i riket för både grund- och gymnasiesärskolan.

Indikatorn **jämställda villkor** mäts genom nyckeltalen anställningsvillkor, chefsstruktur, föräldraledighet/VAB samt sjukfrånvaro. Målvärdet nås.

Förra året genomfördes **medarbetarundersökningen** för första gången av IC Quality. Samma leverantör har använts även i år vilket innebär att resultaten kan jämföras med förra årets mätning. Utbildning Gävles svarsfrekvens är hög 88 procent (88 procent 2015, 89 procent 2016) och visar generellt ett väldigt bra resultat. Resultatet för de två MAU-indikatorerna har ökat och målvärdena uppfylls. Resultatet är i paritet med Gävle kommun.

Indikator	Utfall 2017		Målvärde	Utfall 2016
Andel årsarbetare med förskollärarexamen		■	66 %	53 %
Andel årsarbetare med pedagogisk högskoleutbildning (fritidshem)		■	85 %	76 %
Andel lärare med legitimation i skolan	73,4 %	■	100 %	75,7 %
Jämställda villkor	3,9	●	3,7	3,7
Mått för lärande i arbete (MAU)	79	●	79	78
Mått för medarbetarskap (MAU)	82	●	82	81

Utbildning Gävles chefer leder medarbetare mot goda resultat

Nämndens verksamheter

Alla skolledare inom grundskole- och gymnasieutbildningen har deltagit i en utbildning i samarbete med Uppsala universitet "Att leda på vetenskaplig grund". Förskolans chefer har tidigare genomgått en liknande ledarskapsutbildning med goda resultat. De bärande idéerna med ledarskapsutbildningen är att stärka ledarkompetensen, ett hållbart långsiktigt ledarskap, fördjupade insikter och färdigheter avseende det personliga ledarskapet, få syn på sitt sätt att leda genom att spegla sig i andra. Utbildningen avslutades i mars 2017.

71 procent av cheferna inom förskola och skola har genomgått eller genomgår det statliga rektorsprogrammet. Skollagen ställer krav på genomgången rektorsprogram för rektorer, därför prioriteras grund- och gymnasieskolan där 84 procent av cheferna har eller genomgår rektorsprogrammet. Nya anmälningar till utbildningen görs kontinuerligt.

En utmaning som identifierats av utbildningsnämnden är styrning, ledning och uppföljning i

hela ledet från nämnd till elev, via förvaltningschef, förskolechef/rektor, biträdande förskolechef/rektor, pedagog och tillbaka. Flödet behöver vara säkerställt överallt och ett sätt är att stärka mötesstrukturen och det kollegiala lärandet även i chefsleden. En referensgrupp av chefer från samtliga skolformer planerar tillsammans med skolformschefer och förvaltningschef innehåll i chefsträffar och kompetensutveckling. Den samlande utgångspunkten är ledarskap och digitalisering.

Resultatet av Arbetsmiljöverkets tillsyn av grundskolans verksamheter används som utgångspunkt för utveckling av respektive verksamhet och hela Utbildning Gävle. En beskrivning av hur systematiskt arbetsmiljöarbete ska fungera inom Utbildning Gävle har tagits fram. Information och stödmaterial har samlats på sidor på Ankaret. Styrning och uppföljning av arbetsmiljöarbetet kan stöttas av systemstöd i Stratsys, ett antal verksamheter fungerar som piloter tillsammans med Kommunledningskontorets HR-avdelning.

Arbetsmiljöverkets tillsyn fokuserade även på skolledarnas arbetssituation. Under hösten 2016 gjordes en kartläggning av förskole- och skolledarnas arbetssituation. Åtgärder utifrån kartläggningen är bland annat att regelbundet gå igenom arbetstid och arbetsbelastning både i grupp och individuellt, att utveckla introduktionen för nya skolledare med mentorskap, att utöka bemanningen och att se över det administrativa stödet. I december 2017 rekryterades bland annat en resursrektor, som ska samordna introduktionen av nyanställda skolledare och även träda in, om vakanser uppstår, i exempelvis rekryteringsperioder. Åtgärderna är viktiga utifrån att det finns utmaningar i att rekrytera förskole- och skolledare.

Utifrån bland annat behovet att stärka det verksamhetsnära stödet till skolformerna har en ny organisation för verksamhetsstödet inom UG beslutats och genomförs från 2018. I den nya organisationen får skolformerna ett stärkt nära stöd samt bättre möjligheter att styra utvecklingsinsatser utifrån de behov som finns inom respektive skolform eller gemensamt. Fokus de närmaste åren är förskolans och skolans digitalisering, utifrån den av regeringen fastställda strategin för skolans digitalisering och förändringar i läroplanerna.

Medarbetarundersökningen har genomförts mellan den 1 och den 15 februari 2017. Utbildning Gävle har fortsatt hög andel engagerade medarbetare som bidrar till att utveckla verksamheten. Ledarskapet får gott betyg. Förvaltningens medarbetare behöver bli bättre ambassadörer för sig själva, förvaltningen och kommunen. Resultatet analyseras så att chefer och medarbetare tillsammans identifierar styrkor och fortsatta utvecklingsområden.

Analys av indikatorerna

Förra året genomfördes medarbetarundersökningen (MAU) för första gången av IC Quality. Samma leverantör har använts även i år vilket innebär att resultaten kan jämföras med förra årets mätning. Utbildning Gävles svarsfrekvens är hög 88 procent (88 procent 2015, 89 procent 2016) och visar generellt ett väldigt bra resultat.

Indikatorerna är hämtade från MAU och samtliga når målvärdet och har ökat sedan föregående mätning. När det gäller indikatorerna styrning och delaktighet har Utbildning Gävle ett bättre värde än Gävle kommun, ledarskap har samma värde.

Indikator	Utfall 2017		Målvärde	Utfall 2016
Mått för styrning (MAU-HME)	85	●	85	84
Mått för delaktighet (MAU)	84	●	84	83
Mått för ledarskap (MAU)	81	●	80	79

Personalredovisning

Personalstruktur

2017-12-31						
	Årsarbetare		Antal anställda		Genomsnittlig sysselsättningsgrad	Genomsnittlig ålder
	Tillsvidare	Visstid	Tillsvidare	Visstid	Tillsvidare	Tillsvidare
Kvinnor	2 202,1	294,5	2 230	317	98,8	46,9
Män	476,9	145,2	481	154	99,1	46,6
Totalt	2679,0	439,7	2711	471	98,8	46,9

Analys

Antalet anställda, både tillsvidareanställda och visstidsanställda har totalt minskat med 19 personer mot 2016. Ingen avveckling har skett under 2017.

82,1 procent av förvaltningens tillsvidareanställda medarbetare är kvinnor. Arbetsgivaren ska vid annonsering verka för att andelen av det underrepresenterade könet ökar för att uppnå en jämnare könsfördelning. Både antalet tillsvidareanställda och visstidsanställda män har ökat jämfört med 2016. Den genomsnittliga sysselsättningsgraden är 98,8 procent och den genomsnittliga åldern är 46,8 år.

Utbildning Gävle har en total sjukfrånvaro på 6,3 procent varav långtidssjukfrånvaron utgör 40,7 procent. Den totala sjukfrånvaron har ökat jämfört med 2016. Sjukfrånvaron har ökat i åldersgrupperna 30-49 år och 50 år eller äldre. Sjukfrånvaron har däremot minskat i åldersgruppen 29 år och yngre. Sjukfrånvaron ökar för både män och kvinnor jämfört med 2016.

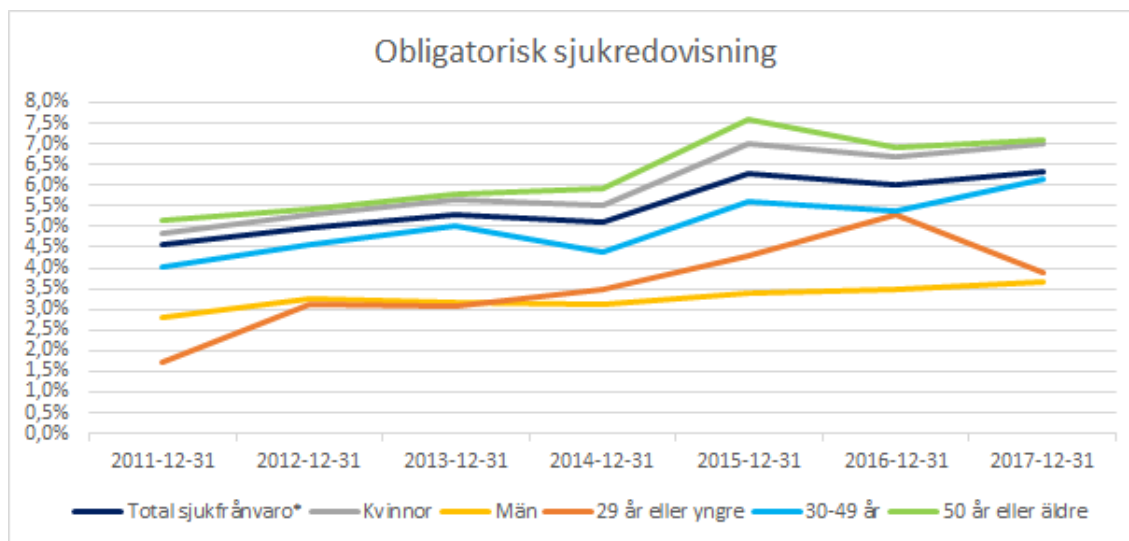
Obligatorisk sjukredovisning

Obligatorisk sjukredovisning	2017-12-31 (%)	2016-12-31 (%)	2015-12-31 (%)
Total sjukfrånvaro*	6,3	6,0	6,3
- varav långtidssjukfrånvaro**	40,7	40,0	38,1
Sjukfrånvaro för kvinnor	7,0	6,7	7
Sjukfrånvaro för män	3,7	3,5	3,4
Sjukfrånvaro i åldersgruppen, 29 år eller yngre	3,9	5,3	4,3
Sjukfrånvaro i åldersgruppen, 30-49 år	6,1	5,4	5,6
Sjukfrånvaro i åldersgruppen, 50 år eller äldre	7,1	6,9	7,6

* Sjukfrånvarons andel av den ordinarie arbetstiden för samtliga anställda, såväl tillsvidare- som visstidsanställda.

** Den del av sjukfrånvaron som avser frånvaro under en sammanhängande tid av 60 dagar eller mer.

Analys

1.3 Hållbar tillväxt

Alla elever ska ha kunskap och handlingskompetens, i förhållande till sin ålder, för att kunna agera hållbart

Nämndens verksamheter

Aktiviteter som pågått under perioden:

- Beslut att arbetet som tidigare benämnts "miljöstrategiska programmet på Utbildning Gävle" och "projekt strategi för lärande för hållbar utveckling" härnäst gemensamt benämnts "Lärande för hållbar utveckling, Utbildning Gävle", och att arbetet hålls samman.
- Utbildning, stöd och processledning till verksamheterna på efterfrågan, inkl. extra utbildningsinsats i hållbar utveckling - bland annat kick off för alla medarbetare i Bergby rektorsområde och medverkan på studie- och yrkesvägledarkonferens; lärande för hållbar utveckling bland annat genom inspirationsdag på Högskolan i Gävle, medverkan på GETT (mässa om digitalisering i Gävle); nätverksträffar för områdeshållbarhetsombud samt kemikaliesmart förskola på Östers förskola – Gävles första nybyggda kemikaliesmarta förskola. Fortsatt uppbyggnad och vidareutveckling av skolträdgårdar samt utomhuspedagogik.
- Planering av "Det goda livet i Gävle 2030 - inom ramen för ett jordklot" läsåret 2017/2018. Sju klasser från fyra skolor, totalt drygt 190 elever med 15 lärare anmälda. Forskningsprojektet i samarbete med Högskolan i Dalarna med avseende på ämnesövergripande och lösningsorienterat lärande, inom lärande för hållbar utveckling, kommer att knytas till Det goda livet.
- Fortsatt arbete med energieffektiviseringar och energipedagogik vilket drivs av Gävle Energi, i samarbete med Gavlefastigheter och NTA samt Klimatpedagogiskt material. Samarbete med Gästrike Vatten som vill öka barns delaktighet och inflytande.
- En nätverksträff för områdeshållbarhetsombud inom Utbildning Gävle och Vuxenutbildningen, samt korttidshemmen. Teman hållbar kost, hållbart resande.
- EU-projekt school chance, för hållbara elevresor till och från skolan. Tillsammans med Samhällsbyggnad Gävle tas pedagogiska aktiviteter fram i "Trafikhjulet".
- Aktivt deltagande i kost- och städupphandling, revidering av resepolicy, utarbetande av kostpolicy.
- Fortsatt utveckla samarbeten med bland annat fler bolag inom kommunkoncernen,

Region Gävleborg, Högskolan i Gävle, Länsstyrelsen utifrån paraplyet Lärande för hållbar utveckling.

Analys av indikatorerna

Indikatorn består av tre olika delar:

- Andel förskolor/skolor som påbörjat arbete med Grön Flagga eller Skola för hållbar utveckling (40 % av indikatorn)
- Andel pedagoger/arbetslag som börjat ta med Lärande för hållbar utveckling (LHU)-perspektivet i sin verksamhet (30 % av indikatorn)
- Alla kommunala förskolor ska inventeras avseende kemikalier och rutiner för egenkontroll ska tas fram (30 % av indikatorn)

Måluppfyllelsen är 90 %. Antalet skolor och förskolor som påbörjat sitt arbete med Grön Flagga eller Skola för hållbar utveckling har överträffats, men andel pedagoger som tar med LHU-perspektivet i sin verksamhet utvecklas inte i förväntad takt. Detta beror på att framförallt grundskolorna och gymnasieskolorna har prioriterat andra viktiga åtgärder såsom läslyftet, matematiklyftet. Under hösten 2017 har dialog förts med rektorerna för att aktualisera LHU, skolformscheferna har beslutat att alla verksamheter som inte redan gjort en LHU-satsning, ska gå igenom valda delar av ett framtaget ”utvecklingsverktyg”, senast den sista mars 2018. Alla kommunala förskolor har inventerats med avseende på farliga kemikalier och fått åtgärdslistor. Rutiner för egenkontroll "kemikaliesmarta verksamheter" beräknas kunna implementeras i Stratsys under våren 2018.

Indikator	Utfall 2017	Målvärde	Utfall 2016
Måluppfyllelse mot det miljöstrategiska programmet	90	100	90

Utbildning Gävle utvecklar ständigt sina verksamheter

Nämndens verksamheter

För att utveckla det systematiska kvalitetsarbetet förbättrar verksamheterna dokumentation av sitt kvalitetsarbete i Stratsys. En insats för att förenkla och anpassa strukturen i Stratsys har genomförts. 2018 görs ett omtag av det systematiska kvalitetsarbetet i samarbete med Stratsys - syftet är att ännu tydligare anpassa strukturen för förskolans och skolans systematiska kvalitetsarbete. Ytterligare utvecklingsinsatser sker för att ge skolorna bra underlag för analyser, bland annat framtagande, bearbetning och presentation av kvalitetssäkrade betygsresultat direkt från databas för den kommunala gymnasieskolan. Tidigare underlag har uppvisat stora skillnader jämfört med det som Skolverket senare publicerat vilket inneburit osäkerhet. Skolverket presenterar data först i december. Modellen kommer framöver att kunna användas till att sammanställa resultatet så snart det är inrapporterat (juni), vilket innebär en kvalitetshöjning och förbättrade möjligheter till analys för respektive skolledning och förvaltningsledning.

Förvaltningen har under våren utvecklat och använder nu ett standardiserat och gemensamt underlag (applikation i Microsoft Power BI) för uppföljning av grundskolorna och gymnasieskolorna resultat och värdegrundarbete. Applikationen och materialet som är tillgängligt för skolledare och förvaltningsledning ger en ökad kontroll av och förståelse av den egna verksamheten och underlättar jämförelser mellan skolor och områden. Verktöget tillåter mer interaktion av användarna med möjlighet att göra urval och lyfta fram data. Utvecklade mallar för individuell uppföljning och aggregerad resultatsammanställning tas fram för lärare och skolledare att användas under pågående termin för att upptäcka behov av och möjliggöra snabbare åtgärder. Underlag ska tas fram även för förskolan. Detta innebär ett uppföljningssystem av elevernas måluppfyllelse som kommer att ge rätt information på rätt nivå i styrkedjan.

Utifrån regeringens beslutade strategi för digitalisering i skolan har IKT*-strateg och processledare tillsammans med rektorsgruppen i grundskolan arbetat med skolans uppdrag att digitalisera verksamheten och hur nya läroplansskrivningar och strategin påverkar verksamheterna. Skolledare, förstelärare, digitala utvecklingsledare, 7-9-skolor, IKT-strateg och processledare har deltagit i Skolverkets informationsmöten/utbildningar, studiebesök och olika mässor. Ett teachmeet med inriktning programmering i grundskolan arrangerades i högskolans lokaler i januari, ca 100 pedagoger och skolledare deltog, planering pågår för ett nytt teachmeet, samverkan sker med Sandviken - till arrangemanget inbjuds fler näraliggande kommuner. En stor mässa arrangerades måndag v 44 i Gavlerinken med interna och externa föreläsare/utställare. Eventet riktade sig främst till förvaltningens egna pedagoger och skolledare men även pedagoger från flera andra kommuner deltog. Flera fortbildningsinsatser har arrangerats och arrangeras löpande i grund- och gymnasieskolan inom området att arbeta med digitala verktyg på olika nivåer. Utbildningsinsatser har genomförts med chefer, hela personalgrupper samt med enskilda lärare. Större insatser har genomförts för Vallback, Stigslund, Lillhagen, Sofiedal och Bergby rektorsområden. Utbildning med syftet att utbilda digitala utvecklingsledare har genomförts med lärare och fritidspedagoger från förskoleklass till årskurs 3. Planering för utbildning av lärare inom årskurs 4-6 är genomförd och insatsen startar vårterminen 2018. Samtliga 7-9 verksamheter har köpt in digitala läromedel. "Pedagogen" har lanserats under hösten och är en samlingsplats för digitala resurser inom samtliga skolformer. 1:1 satsningen fortsätter i åk 7-9 på grundskolan samt i gymnasieskolan.

Medioteket stöder förskolor och skolor med bokinköp, bokprat, skolbiblioteksverksamheten, medie- och informationskunnighet och Mediawebben (filmer). Under sommaren och hösten har biblioteken på Solängsskolan, Nynässkolan och Milboskolan iordningställts efter flytt till nya lokaler. Ett större läsprojekt "Gävles skolor läser" genomförs årligen med stöd av Kulturrådet.

Gävle kommun har under flera år ansökt och fått medel från Kulturrådets satsning "Skapande skola". Bland aktiviteterna finns författarbesök, samverkan med Sveriges Järnvägmuseum och Furuviksparken kring naturvetenskap och teknik; bild-, film-, dans- och musikpedagoger arbetar exempelvis språkstödande och matematikutvecklande. I samverkan med Kultur & Fritid arrangeras Kulturtrappan, där elever i förskoleklass till åk 9 får tillgång till olika kulturaktiviteter.

Insatser som ökar elevernas intresse för och måluppfyllelsen samt kompetensutveckling för lärare inom naturvetenskap, teknik och matematik genomförs bland annat genom deltagande i NTA (Naturvetenskap och Teknik för alla), Teknikerjakten (samarbete med Högskolan i Gävle, Ljungbergsfonden och Älvkarleby kommun), TechTown (europeiskt samarbetsprojekt om digital samhällsutveckling). Insatser inriktas mot digitalisering och programmering, där konceptet elever utbildar elever bland annat används med framgång. Flera rektorsområden har beviljats medel från Ljungbergsfonden för att utveckla NO-undervisningen främst i de högre åldrarna. Gävle kommun har fått drygt 4 mnkr att använda till processledning och material, bland annat 3d-teknik och robotar. Projektet är unikt, eftersom Ljungbergsfonden i vanliga fall inte lämnar medel till personalförstärkningar.

"Killar i barnomsorg", "Tjejer i teknik", "Tjejer i IT-teknik" är sommarkurser som vänder sig till elever i årskurs 8 där killar och tjejer får prova på olika yrkesval inför gymnasievalet.

En huvudmannaplan för studie- och yrkesvägledning beslutades av nämnden i juni 2016. Syftet med planen är att alla barn, unga och vuxna i Gävle kommun ska få sitt behov av studie- och yrkesvägledning tillgodosett. Samordning sker för samtliga studie- och yrkesvägledare bland annat genom månatliga nätverkskonferenser. Samverkan mellan skola och arbetsliv sker bland annat genom ett antal yrkescollege, i programråden och genom Trossensamverkan. Gävle deltar också i Skolverkets och Arbetsförmedlingens processutbildning på temat skola-arbetsliv och hur studie- och yrkesvägledning kan integreras i undervisningen som hela skolans ansvar. 110 lärare, skolledare, studie- och yrkesvägledare har fått utbildning och processhandledning under hösten 2017.

Elever på Sofiedalskolan och elever inom Ung Företagsamhet får internationell hjälp för att förbereda sig för arbetslivet. Det tvååriga projektet, kallat Shaping Characters, syftar till att integrera social kompetens och färdigheter i utbildning och undervisningsmetoder, i studie- och yrkesvägledning och ungdomsarbete. I september genomfördes en spridningskonferens på

Högskolan i Gävle och projektet avslutades under hösten. En slutrapport är framtagen.

Sprintgymnasiet är ett virtuellt gymnasium som spänner över flera skolformer enligt en modell och en metod där individen sätts i centrum. Eleven skall vid behov kunna läsa inom flera skolformer och övergångar mellan skolformer skall ske sömlöst. Resurserna består av en verksamhetschef, 1 kurator och 2 studie- och yrkesvägledare och samverkan sker med samtliga involverade aktörer inom grund-, gymnasie- och vuxenutbildning samt Arbetsförmedling och Arbetsmarknadsenhetens utvecklingscentra. Syftet med Sprintgymnasiet är att kraftigt öka andelen som når gymnasieexamen före 25-års ålder samt att under projekttiden skapa nya arbetsmetoder som sedan övergår i den ordinarie verksamheten inom skolan. Verksamheten har varit igång sedan 1 mars med planering och förberedelser och från höstterminen 2017 är verksamheten i full gång. Inom Sprintgymnasiet har en tjänstedesignutbildning genomförts. I utbildningen görs en upplevelsekartläggning för hur elevernas vardag ser ut såväl på skolan som på fritiden. Utifrån den har flera insikter gjorts som kommer ligga till grund för hur utbildningen formas framåt. En viktig del i arbetet med att få fler ungdomar att ta gymnasieexamen är att motivera dem att vara uthålliga. På sikt ska det vara möjligt att nå 40 procent att gå över till nationellt program alternativt Yrkesvux eller Komvux (idag är det endast 7 procent som gått vidare till ett nationellt program). Utbildning som leder till arbete tar tid speciellt för denna målgrupp som läser svenska som andra språk. Ett arbete pågår för att förlägga kurser och aktiviteter under skolloven för att nyttja hela året och därmed effektivisera skolgången.

För att ytterligare kvalitetssäkra och garantera rättssäkerheten för antagningen till gymnasieskolan har utbildningsnämnden beslutat om ett rådgivande antagningsutskott i vilket utbildningsnämndens ordförande delegerats beslutanderätten. Antagningsutskottet träffas under våren och hösten och det har bland annat, utifrån sökbilden till programmen, resulterat i beslut om att utöka ekonomi, teknik - samt bygg- och anläggningsprogrammen. Beslut har också fattats om att ingen antagning sker inom inriktning dans på estetiska programmet samt inriktning textil på hantverksprogrammet.

En upphandling av gymnasieantagningen har genomförts tillsammans med Sandviken och Hofors kommuner. I Gävles organisation ingår sedan tidigare Ockelbo och Älvkarleby kommuner. Gymnasieantagningen hanteras sedan 1 oktober 2017 av Region Dalarna, som sedan tidigare hanterar antagningen för flertalet kommuner i Dalarna och Hälsingland. Syftet med upphandlingen har varit att öka kvalitetssäkring och likvärdighet mellan kommunerna samt minska sårbarheten, särskilt för de mindre kommunerna.

Utbildning Gävle har beslutat om en ny organisation för det gemensamma verksamhetsstödet. Utgångspunkten för organisationen har varit att stärka huvudprocesserna och kärnverksamheten. Ett samlat stöd hos skolformscheferna ska ge tydlighet i stöd för rektorer och förskolechefer. Utvecklingsresurser samlas hos skolformscheferna och flexibilitet ska öka utifrån behoven i verksamheten. Detta innebär nya och gemensamma uppdrag för administrationen och effektiviseringar enligt Kommunfullmäktiges beslut.

Analys av indikatorerna

MAU-indikatorn är redovisad i målanalysen för målet Våra chefer leder medarbetare mot goda resultat.

Andel verksamheter som har handlingsplaner i Stratsys. Målvärdet uppnås. Förskolorna har i hög utsträckning (92 %) handlingsplaner som följts upp i Stratsys. Grundskoleutbildning och gymnasieutbildning ligger lägre med 71 respektive 66 %.

Indikator	Utfall 2017		Målvärde	Utfall 2016
Mått för lärande i arbete (MAU)	79		79	78
Andel verksamheter som har handlingsplaner i Stratsys	85 %		85 %	88 %

1.4 Ekonomi

Utbildning Gävles organisation är resurseffektiv

Nämndens verksamheter

Utbildningsnämnden beslutar årligen om en strategisk lokalresursplan i syfte att säkra en långsiktig, ändamålsenlig, flexibel och kostnadseffektiv lokalplanering. Lokalresursplanen är ett strategiskt dokument som årligen uppdateras utifrån uppdaterade elevprognoser. Gävle växer, enligt befolkningsprognoserna ökar antalet barn och ungdomar i åldern 1-19 år med drygt 20 procent fram till 2030. Behovet av lokaler för Utbildningsnämndens verksamhet är därmed stort, särskilt i de centrala delarna av Gävle, där den största befolkningsökningen sker enligt översiktsplanen. De största lokalutmaningarna finns idag inom grundskoleutbildningen, där lokaler saknas framförallt i de centrala delarna av Gävle. Detta trots ny central högstadieskola på Nynäsområdet. Lokalutmaningarna ökar också inom gymnasieutbildningen, där elevantalet kommer att öka.

I Kommunövergripande mål och ekonomiska ramar 2017-2020 riktas till Utbildningsnämnden medel för insatser till skolor med låg måluppfyllelse, förlängd skolgång, Läraravtalets "bilaga 6", medel för möjlighet till minskade barngrupper genom ökad personaltäthet samt till införandet av datorer/surfplattor till alla elever i högstadiet. Riktade medel för ändamålen har enligt fastställda kriterier fördelats till verksamheten. Insatserna och effekterna följs upp via det systematiska kvalitetsarbetet. Insatser enligt Läraravtalets "bilaga 6" för att kunna erbjuda lärare i grund- och gymnasieskolan mer gemensam arbetstid har erbjudits från hösten 2016. Effekterna av satsningen varierar och under 2017 har inga ytterligare insatser/erbjudanden av "bilaga 6" gjorts.

Utbildningsnämnden beslutar årligen om en resursfördelningsmodell/internbudget i syfte att ge likvärdiga förutsättningar för alla barn och elever att utmanas samt klara sin utbildning. Nämnden fördelar bland annat ett strukturbidrag utifrån elevernas olika förutsättningar och behov 2017 motsvarande 124 mnkr. Strukturbidraget fördelas utifrån faktorer som Skolverket bedömer har effekt för elevers möjligheter att nå målen. En större genomlysning och förändring av resursfördelningsmodellen genomfördes inför 2016. Inför 2017 genomfördes endast små justeringar av resursfördelningsmodellen. En större genomlysning av resursfördelningen sker enligt Kommunplan inför 2019.

Skolinspektionen genomförde 2016/2017 en kvalitetsgranskning av resursfördelningen inom grundskolan. Det övergripande syftet med granskningen var att bedöma om kommunala skolhuvudmän och rektorer arbetar för att resurser (i denna granskning resurser i form av lärare), rustas och fördelas efter elevernas förutsättningar och behov. Skolinspektionen bedömde att Utbildningsnämndens resursfördelning tar hänsyn till elevgruppernas förutsättningar och behov. Bedömningen är att huvudmannen följer upp och analyserar hur tilldelade resurser (inklusive lärarresurser) används på skolenheterna samt har en dialog med rektorerna om prioriterade utvecklingsområden för kommunen.

Andelen av intäkter till Utbildningsnämnden i form av riktade/sökbara statsbidrag ökar varje år. Statsbidragen används för att öka kvaliteten i verksamheten, men ställer i många fall krav på egenfinansiering och administration. Årliga effektiviseringskrav utmanar verksamheten i att bibehålla statsbidragen efter återredovisningarna. Några av de största statsbidragen är lärarlönelyftet, karriärtjänster, minskade barngrupper i förskolan, lågstadiesatsningen samt höjd personaltäthet och stärkt kvalitet i fritidshemmen. Den nya förordningen för minskade barngrupper i förskolan har skapat möjligheter att öka omfattningen och statsbidraget har utökats från 4,9 mnkr 2016/2017 till 8,5 mnkr 2017/2018. Nämnden beviljades hösten 2017 även ett nytt statsbidrag för ökad jämlikhet motsvarande 5,6 mnkr. Statsbidraget ska användas till riktade insatser för att öka andelen behöriga till nationella program. En planering och fördelning av statsbidraget har genomförts.

En ekonomisk uppföljning med årsprognos lämnas skriftligt och via ekonomisystemet av samtliga budgetansvariga chefer månatligen enligt fastställd rutin. Underlagen används för löpande avstämningar och dialoger med överordnad chef hela styrkedjan till förvaltningsledningen samt rapportering till nämnden. Åtgärdsplaner för ekonomi i balans krävs i de fall avvikelser rapporteras.

Utbildningsnämndens resultat motsvarar ett överskott 51,0 mnkr. Överskottet är framförallt relaterat till lägre volymer (färre elever) än tilldelad volymbudget från kommunstyrelsen samt lägre lokalkostnader på grund av senarelagd rust/nybyggnation som ger nämnden en förskjuten hyreskostnad. Intäkterna för tillkommande statsbidrag är högre än budgeterat.

Förskolan (kommunal): Redovisar ett överskott 4,0 mnkr. Samtliga förskoleområden, exklusive pedagogisk omsorg, redovisar ett överskott. Överskottet beror framförallt på högre statsbidrag än budgeterat samt lägre personalkostnader. Lägre personalkostnader är förenat med svårigheten att rekrytera behöriga förskollärare.

Grundskolan/grundsärskolan (kommunal): Redovisar ett överskott 5,7 mnkr. Överskottet beror framförallt på högre statsbidrag än budgeterat samt lägre personalkostnader. Lägre personalkostnader är framförallt förenat med svårigheten att rekrytera behöriga lärare. Elevantalet (volymerna) är lägre än budgeterat. Samtliga rektorsområden utöver Bergby- och Solängens rektorsområde redovisar överskott eller ett mindre underskott. Bergby rektorsområde redovisar underskott som följd av små skolenheter och mottagningen av nyanlända, vilket påverkar möjligheterna till ekonomisk bärighet. Utbildningsnämnden beslutade inför 2017 om att införa viss kompensation för små skolenheter på landsbygden som tillfaller Bergby rektorsområde. Solängens rektorsområde har ett underskott som följd av färre elever än budgeterat samt utökade kostnader av personal och material i samband med ny skolorganisation inom Nynässkolan och Solängens skola. Underskotten balanseras inom skolformen. Sättra rektorsområde har genom en åtgärdsplan samt förstärkt stöd skapat en ekonomi i balans 2017.

Gymnasieskolan/gymnasiesärskolan (kommunal): Redovisar ett överskott 0,8 mnkr. Vasaskolan och Borgarskolan redovisar ett underskott. Vasaskolan har underskott som följd av färre elever än budgeterat under höstterminen. Borgarskolans underskott beror på högre personalkostnader än budgeterat. Underskotten balanseras av Polhemsskolan som redovisar ett överskott för perioden. Elevantalet (volymerna) är lägre än budgeterat för perioden vilket balanseras av ett överskott inom köp av material och tjänster. Volymavvikelsen finns inom Polhemsskolan under våren där elevantalet minskat inom IM-programmen individuellt val och yrkesintroduktion. Under hösten har Vasaskolan ett lägre elevantal än budgeterat.

Elevhälsan: Redovisar ett överskott 2,6 mnkr. Överskottet beror framförallt på tillkommande statsbidrag och lägre personalkostnader än budgeterat.

Fristående huvudmän och interkommunala: Redovisar ett underskott 0,9 mnkr. Köp av verksamhet från fristående huvudmän genererar ett överskott i förhållande till budget, vilket framförallt beror på att huvudmannen för fristående grundsärskola avslutat sin verksamhet våren 2017. Överskottet inom fristående huvudmän balanseras genom ett underskott för köp av verksamhet från andra kommuner (ökade kostnader för interkommunala elever) inom både gymnasie- och grundskoleutbildningen.

Central förvaltning: Redovisar ett överskott 39,0 mnkr. Överskottet är framförallt förenat med lägre volymer (elevantal) än tilldelad volymbudget från Kommunstyrelsen samt lägre lokalkostnader än budgeterat. Volymerna (elevantalet) är lägre än tilldelad volymbudget inom samtliga skolformer förutom sarskola, fritidshem och förskoleklass. Ett överskott finns även inom skolskjutsar, kapitaltjänstkostnader och personalkostnader.

Analys av indikatorerna

Värden för indikatorerna om personaltäthet 2017 sammanställs i delår 1 2018.

En analys av personaltätheten 2016 jämfört med riket visar att målen uppnås väl för pedagogisk omsorg och fritidshem, uppnås delvis för förskolan. Bedömningen är att kvaliteten är god i dessa verksamheter. Personaltätheten i förskoleklass har sjunkit och uppnås inte, i grundskolan och grundsärskolan har den ökat något, men uppnår inte målvärdena, i grundskolan nås inte

målen för kunskapsresultaten i årskurs 9. I gymnasieskolan och gymnasiesärskolan har personaltätheten sjunkit kraftigt och uppnår inte målvärdena, kunskapsresultaten i gymnasieskolan är något lägre än i riket.

Indikator	Utfall 2017	Målvärde	Utfall 2016
Inskrivna barn per personal i pedagogisk omsorg	—	>= 4,6	4,7
Antal inskrivna barn/årsarbetare i förskolan	—	>= 5,3	5,3
Antal elever per lärare i förskoleklass	—	>= 18	20
Antal inskrivna elever/årsarbetare i fritidshem	—	>= 21	19,7
Antal elever per lärare i grundsärskolan	—	>= 3,9	4,5
Antal elever per lärare i grundskolan	—	>= 12,1	12,3
Antal elever per lärare i gymnasieskolan	—	>= 11,9	12,7
Antal elever per lärare i gymnasiesärskolan	—	>= 3,9	5,2

Utfallet för 2017 fås i april 2018, därav finns inget utfall ännu.

2 Uppföljning av politiska uppdrag

2.1 Utbildningsnämnden får i uppdrag att fortsätta arbetet med att minska barngrupperna i förskolan

Personaltäthet i förskolan har ökat från 5,4 till 5,3 barn/årsarbetare. Motsvarande siffror för riket är 5,3 respektive 5,2 barn/årsarbetare (båda siffrorna gäller kommunal regi). Statistik per 15 oktober 2017 redovisas i april 2018.

Barngruppernas genomsnittliga storlek har enligt SCB ökat i Gävle, medan de minskat i riket. Vad en barngrupp är och hur den ska redovisas är inte definierat, vilket innebär att det görs olika tolkningar av hur en barngrupp ska redovisas. I Gävle finns sedan tidigare förskolor med större avdelningar, vilket också redovisas i SCB-statistiken. Arbetet under dagen sker dock inte i dessa större grupper, utan barnen delas upp på olika sätt. Utbildningsnämndens bedömning, utifrån att personaltätheten har ökat, är att arbete med barnen sker i mindre grupperingar, men att redovisningen görs utifrån ett strikt avdelningsbegrepp. Under 2018 ska förvaltningen tillsammans med förskolorna ta fram ett mer rättvisande sätt att redovisa barngruppernas storlek utifrån hur organisationen kring barnen ser ut i vardagen.

Gävle kommun har för 2016/2017 har tilldelats 5 mnkr för mindre barngrupper i förskolan. Den nya förordningen skapar möjligheter att öka omfattningen och tilldelningen inför 2017/2018 har utökats till 8,4 mnkr. Medlen används för att minska gruppernas storlek på ett antal förskolor.

2.2 Utbildningsnämnden får i uppdrag att utreda förutsättningar för att införa ett industriprogram

Uppdraget är genomfört. En *lärlingsutbildning inom Industritekniska programmet*

erbjuds från höstterminen 2017. Polhemsskolan och näringslivet erbjuder tillsammans en utbildning som ger löpande kontakt med världsledande företag inom pappersindustrin och hög teoretisk kvalitet på teoristudierna. På programmet finns elva platser, som är fyllda. Programmet ger högskolebehörighet.

Utbildningsnämnden har beslutat att alla yrkesprogram ska ge högskolebehörighet från läsåret 2017/2018. Enligt nationell statistik minskar antalet sökande på yrkesprogrammen i riket, i Gävle ökade antalet sökande mellan 2015 och 2016, nivån är oförändrad 2017.

2.3 Utbildningsnämnden får i uppdrag att i samverkan med övriga berörda utreda förutsättningarna för en gemensam vikarieanskaffning i kommunen

Kommunstyrelsen beslutade i oktober 2017 att det finns förutsättningar för en gemensam vikarieanskaffningsfunktion i Gävle kommun, att utifrån detta samordna en gemensam vikarieanskaffning inom ramen för en gemensam kompetensförsörjningsfunktion som ska ha enhetligt arbetssätt för Gävle kommunkoncern samt att en sådan funktion beskrivs i innehåll och arbetssätt under november – februari 2017/2018 och implementeras och genomförs under 2018.

Utbildningsnämnden deltar i det fortsatta arbetet.

2.4 Utbildningsnämnden får i uppdrag att tillsammans med övriga berörda fortsätta och slutföra översynen av centrala skolor

Utbildningsnämnden fattade i oktober 2016 beslut om central högstadieskola på Nynäsområdet. I november samma år fattade nämnden beslut som från hösten 2017 innebar att Solängsskolan blev en F-6 skola, att Nynässkolan blev en 7-9 skola samt att delar av Nynäsparkens förskola flyttade sin verksamhet i mars 2017.

Nynässkolan anpassas till högstadium genom både temporära och permanenta åtgärder. NO-undervisning bedrivs i tillfälliga paviljonger. Viss undervisning bedrivs i Borgarskolan och på Kulturskolan. Skolan byggs ut i två etapper för att till hösten 2019 bli en sexparallellig skola. Höstterminsstarten har fungerat bra för de 405 högstadieeleverna på Nynässkolan.

Solängsskolan genomgår en totalupprustning och byggs om till en fyrparallellig F-6 skola med kapacitet för 700 elever inklusive grundsärskola. Höstterminsstarten har fungerat bra och numera går 500 elever i förskoleklass och på låg- och mellanstadiet.

Eftersom Gävle växer finns fortfarande stort behov av framför allt högstadieplatser i centrala Gävle. Fortsatt planering sker i samarbete med Kommunledningskontoret och Gavlefastigheter AB.

2.5 Utbildningsnämnden får i uppdrag att öka samverkan med kultur- och fritidsnämnden i bemanning av biblioteken

Arbetet med en nulägesanalys gällande bemanningen av de integrerade folk- och skolbiblioteken har påbörjats. Det återstår fortfarande frågor om exempelvis nytt ramavtal och hur utvecklingen av skolbiblioteken ska hanteras för att ligga i linje med de statliga styrdokumenterna.

3 Utvecklingsområde

Nationell IT-strategi

Dagens elever lever i ett alltmer digitaliserat samhälle och därför har regeringen beslutat om förändringar i styrdokumenterna för grundskole-, gymnasie- och vuxenutbildningen. Det har

blivit tydligare om digital kompetens i läroplaner, kursplaner och ämnesplaner. Förändringarna träder i kraft 1 juli 2018 men det är möjligt för skolorna att börja arbeta utifrån de reviderade styrdokumenterna redan från 1 juli 2017.

Regeringen har också fattat beslut om en nationell strategi för skolans digitalisering. Det övergripande målet med strategin är att skolan ska ta tillvara på digitaliseringens möjligheter, från förskolan till vuxenutbildningen. Barn och elever ska uppnå en hög digital kompetens, och kunskapsutvecklingen och likvärdigheten ska stärkas. Strategin innehåller tre fokusområden som innefattar ett huvudmål och flera delmål som ska uppnås till 2022. Fokusområdena är:

1. Digital kompetens för alla i skolväsendet
2. Likvärdig tillgång och användning
3. Forskning och uppföljning kring digitaliseringens möjligheter

Sveriges Kommuner och Landsting kommer, i tätt samarbete med regeringen, att leda arbetet med att bryta ner strategins mål i initiativ och aktiviteter till en handlingsplan.

Utbildning Gävle arbetar med förändringarna i läroplaner, kursplaner och ämnesplaner för att säkerställa kompetens och genomförande. Förvaltningens arbete med 1:1-satsningen, digitala mötesplatser, kompetensutveckling med mera ligger helt i linje med den beslutade strategin. Fortbildningsinsatser inom programmering har genomförts och utbildning sker kontinuerligt gällande digitala verktyg så som Office 365. Processledare har förstärkt bemanningen och denne genomför utbildning på så väl förvaltnings-, rektorsområdes- samt skolnivå. Processer och utbildningar förbereds löpande för att möta kraven i strategin. Digitalisering är ett fokusområde för utvecklingsinsatserna inom förvaltningen.

Dataskyddsförordningen (GDPR)

Ett kommungemensamt arbete pågår kring dataskyddsförordningen och leds av Kommunledningskontoret. Förväntningar på projektet är att

- ha tydliggjort och beslutat en organisation och roller såväl ansvarsmässigt som operativt
- ha rätt kompetens och arbetssätt såväl gällande processer och rutiner
- efter genomfört projekt ska organisationen ha kapacitet och kunskap att kunna utveckla och underhålla inom ramen för dataskyddsförordningen.

Utbildning Gävle har en projektledare anställd, informationsinsatser har genomförts för chefer och central administration. En plan för kartläggning av hantering av personuppgifter har tagits fram och börjar genomföras i januari 2018. Fortsatta informations- och utbildningsinsatser är planerade till början på året.

Upphandlingar; kost- och städ samt elevregistersystem

Arbetet med upphandling av kost- och städ pågår och leds av Kommunledningskontorets inköpsavdelning. Från Utbildning Gävle deltar flera olika referensgrupper. Under våren har leveransdialoger, avstämning med den politiska nivån och förslag på områdesindelningar tagits fram. Enligt tidplanen ska förfrågningsunderlag vara klart i december 2017, avtal vara klart i december 2018 med avtalsstart 1 juli 2019.

Upphandling av elevregistersystem ska genomföras. Upphandlingen sker under ledning av Kommunledningskontorets inköpsavdelning och i samarbete med Inköp Gävleborg. I upphandlingen ingår förutom Utbildning Gävle, Näringsliv & Arbetsmarknad Gävle, Kultur & Fritid Gävle samt Ockelbo kommun. En projektledare håller på att slutföra arbetet med underlag för upphandling. Nytt avtal ska enligt tidplan börja gälla 1 september 2019.

4 För verksamheten viktiga nyckeltal

Nyckeltal	2013 Utfall	2014 Utfall	2015 Utfall	2016 Utfall	2017 Utfall	2018 Plan	2019 Plan	2020 Plan
Antal barn 1-5 år	5 643	5 745	5 731	5 789	5 840	5 883	5 974	6 044
Antal elever 6-15 år	10 008	10 393	10 734	11 094	11 758	12 043	12 218	12 411

Nyckeltal	2013 Utfall	2014 Utfall	2015 Utfall	2016 Utfall	2017 Utfall	2018 Plan	2019 Plan	2020 Plan
Antal elever 16-19 år	4 553	4 437	4 313	4 284	4 372	4 472	4 723	4 917
Kostnad/barn förskola	129 200	130 700	134 400	140 000				
Kostnad/barn ped omsorg	114 300	112 400	120 700	133 100				
Kostnad/elev förskoleklass	32 800	34 000	38 500	41 200				
Kostnad/elev grundskola	87 400	92 900	95 100	105 400				
Kostnad/elev fritidshem	34 700	36 100	39 600	41 300				
Kostnad/elev grundsärskola	252 500	266 500	285 600	313 400				
Kostnad/elev gymnasieskola	102 800	104 900	107 500	113 600				
Kostnad/elev gymnasiesärskola	245 800	254 200	296 300	275 600				
Andel åk 9, fullständiga betyg	63,9	71,3	66,2	67	67,3	100	100	100
Andel åk 9, gymnasiebehörighet	81,3	84,1	78,7	82,8	78,7	100	100	100
Andel elever som fullföljt gymn.utb inom 4 år	77	77	*	70	71	74	74	74
Barn/årsarbetare förskola	5,4	5,7	5,4	5,4	5,3	5,3	5,3	5,2
Barn/årsarbetare ped omsorg	4,5	4,6	4,3	4,7	4,9	4,9	4,9	4,9
Inskrivna elever per årsarbetare (fritidshem)	22,5	21,5	20,8	21	21	21	21	21
Antal elever per lärare (förskoleklass)	21,2	23,1	18,8	20	19	19	18	18
Antal elever per lärare (grundskola)	12,4	12,4	12,5	12,3	12,2	12,1	12	12
Antal elever per lärare (gymnasieskola)	13,8	13	12,1	12,7	12,6	12,4	12,2	11,9
Antal elever per lärare (grundsärskola)	4,1	4,4	5,2	4,5	4,3	4,2	4,0	3,8

Nyckeltal	2013 Utfall	2014 Utfall	2015 Utfall	2016 Utfall	2017 Utfall	2018 Plan	2019 Plan	2020 Plan
Antal elever per lärare (gymnasiesärskola)	4,3	4,3	3,6	5,2	4,3	4,1	3,8	3,6

Antalet barn och elever baseras på alla elever, underlag är KLK:s befolkningsprognoser.

Kostnader från Skolverkets kommunblad.

Elevresultat samt personaltäthet från Skolverket; Siris och Jämförelsetal

Elevresultat grundskola avser kommunal skola.

*Gymnasiestatistiken presenteras efter nu gällande regler (Gy11), ny serie startar 2016. Resultatet gäller hemkommunens elever.

** Egen statistik, Skolverket presenterar nationell statistik senare under hösten.

Värdet för barn/årsarbetare förskola stämmer inte överens med egen statistik, orsaken är förändrade redovisningsmetoder hos SCB. Inför 2015 säkrades redovisningen inom UG.

5 Resultat och investeringar

(mnkr)	Utfall 2017	Utfall 2016	Budget 2017
Verksamhetens intäkter	333,9	324,6	313,8
Personalkostnader	-1 518,7	-1 462,2	-1 528,2
Övriga kostnader	-1 030,1	-1 021,0	-1 049,8
Avskrivningar/nedskrivningar	-22,4	-23,6	-23,9
Internränta	-1,1	-1,8	-1,3
Resultat före kommunbidrag	-2 238,4	-2 184,0	-2 289,4
Kommunbidrag	2 289,4	2 200,6	2 289,4
Årets resultat	51,0	16,6	0,0
Resultatkorrigering enl KF		1,8	
Utfall efter korrigering	51,0	18,4	0,0
Resultatfond 31/12		119,9	
Investeringar	20,1	20,3	27,0
Erhållet investeringsbidrag	0,0	0,0	0,0

PERIODENS RESULTAT

Utbildningsnämndens resultat är ett överskott 51,0 mnkr.

Överskottet beror framförallt på färre elever än budgeterat, lägre lokalkostnader och tillkommande statsbidrag. Volymerna i förhållande till Kommunstyrelsens tilldelade ram är lägre än budgeterat inom samtliga skolformer förutom särskola, fritidshem och förskoleklass. Nämnden fick i samband med delår 2 i uppdrag av Kommunstyrelsen att säkerställa ett överskott 2017 motsvarande volymavvikelsena. Nämndens volymramen har justerats och sänkts i nämndens tilldelade budgetram för budgetåret 2018. Överskott inom kostnadsposten lokaler beror på att rust- och nybyggnationer slutförts senare än budgeterat och därmed har hyreskostnaderna förskjutits. Intäkterna är högre än budgeterat vilket främst beror på ökade statsbidrag i förhållande till budget.

Nämnden har lägre kostnader än budgeterat för elevpeng (volym), lokaler, personal, kapitaltjänst, skolskjuts samt måltidskostnader. Lägre personalkostnader än budgeterat beror främst på svårigheten att rekrytera behöriga förskollärare och lärare. Det beror även på en läsarseffekt som följd av att åtgärder hann vidtas inför läsåret 2017/2018 utifrån initialt

aviserade effektiviseringskrav motsvarande 3 % 2018. Initialt aviserade effektiviseringskrav bidrog till en försiktighet inför tjänsteplaneringen för läsåret 2017/2018.

Kostnaderna för köp av verksamhet från andra kommuner är högre än budgeterat. Kostnaderna för köp från fristående huvudman är lägre än budgeterat, vilket framför allt är förenat med att en fristående huvudman för grundsärskolan avslutats våren 2017.

PERIODENS INVESTERINGAR

Utbildningsnämndens investeringar uppgår till 20,1 mnkr av årets investeringsbudget 27,0 mnkr.

6,9 mnkr av investeringsbudgeten förbrukas inte som följd av att rust/ombyggnation inte genomförts som planerat under året utan förskjuts till 2018. Överskottet beror även på att inköpet av en lastbil och truck till Borgarskolans fordonsprogram är försenad som följd av lång väntetid på upphandlingsstöd från Inköp Gävleborg. Nämnden begära att avsätta medel för ändamålen 5,0 mnkr överförs till 2018 då kostnaderna uppstår.

Investeringsbudgeten omfattar bland annat inventarier i samband med ombyggnationen av Sörbyskolan, tillskapandet av nya förskoleplatser, samt förnyelseinventarier i samband med om- och nybyggnation, fordon, slitage eller verksamhetsförändringar.

6 Framtida intäkts- och kostnadsutveckling

- Utbildningsnämndens intäkter i form av statsbidrag ökar varje år. Flera av de riktade statsbidrag inom förskolans och skolans områden ställer krav på egenfinansiering i motsvarande grad och är avsedda att användas för ökad kvalitet i verksamheten. Effektiviseringskraven som ställs på nämnden under planeringsperioden gör det svårt att möta de krav som statsbidragen ställer på bibehållen samt ökad kvalitet/personaltäthet. Detta gäller framför allt statsbidragen för minskade barngrupper i förskolan, lågstadiesatsningen samt höjd personaltäthet och stärkt kvalitet i fritidshem. Riktade 10 mnkr för ändamålet som tillfördes 2017 och framåt ger delvis ökade förutsättningar för nämnden att behålla rätten till statsbidragen innevarande år.
- Ökade insatser och medel behövs för nyanländas lärande. Utbildningsnämnden kan se en negativ resultatutveckling för skolor med en hög andel elever med kort studiebakgrund i Sverige, vilket påverkat resultaten totalt i kommunen. Därför krävs tidiga insatser, utifrån en god kartläggning och med fokus på individens kunskaper och förutsättningar. Enligt skollagen bedöms en elev som nyanländ i fyra år. För elever som anländer sent under skoltid kan det dock ta betydligt längre tid än fyra år för att ges förutsättningar att nå målen. Kostnadsutvecklingen och budgetplaneringen för ändamålet är svårbedömd.
- Att behålla små skolenheter är kostnadsdrivande. Övriga grundskolors förutsättningar påverkas när resurser behöver styras till att bibehålla små skolenheter.
- Gävle växer, enligt befolkningsprognoserna ökar antalet barn och ungdomar i åldern 1-19 år med drygt 20 % fram till 2030. I förskoleåldern är det ca 1300 barn mer, i grundskoleåldern drygt 3000 fler elever och i gymnasieåldern ca 1800. Behovet av lokaler för Utbildningsnämndens verksamheter är därmed fortsatt stort, särskilt i de centrala delarna av Gävle, där den största befolkningsökningen sker enligt översiktsplanen. De största lokalutmaningarna idag finns i grundskoleutbildningen. Lokalutmaningarna ökar också i gymnasieutbildningen, där elevantalet, framför allt i slutet av planeringsperioden ökar snabbt.
- Höga krav ställs på personalplanering utifrån ökade behörighetskrav, kravet på lärarlegitimation och kommande generationsväxling. Framför allt är det stora utmaningar att rekrytera lärare inom svenska som andraspråk, matematik/naturorienterande ämnen, flera praktisk-estetiska ämnen, speciallärare/specialpedagoger samt yrkeslärare inom gymnasieskolan. Satsningar krävs på vidareutbildning för breddad behörighet och legitimation samt behövs inom vissa bristyrken överanställningar. Kompetensförsörjningsinsatserna innebär utökade kostnader.

- Regeringen har fattat beslut om en nationell IT-strategi. Strategin innehåller tre fokusområden som innefattar ett huvudmål och flera delmål som ska uppnås till 2022. Fokusområdena är digital kompetens för alla i skolväsendet; likvärdig tillgång och användning samt forskning och uppföljning kring digitaliseringens möjligheter. Regeringsbeslutet kommer att ställa utökade krav på resurser.

7 Sammanfattning av de viktigaste händelserna

- Starkt ökande barn- och elevantal i framför allt grundskolan, vilket påverkar både organisation av verksamheterna och lokalplaneringen främst i de centrala delarna av Gävle. Utbildningsnämnden har fattat beslut om en ny central högstadieskola och ändrad inriktning för Solängsskolan. Förändringarna har genomförts höstterminen 2017 och har fungerat på ett bra sätt. Fortsatt planering för ökat antal barn och elever inom alla nämndens verksamheter.

För att skapa förutsättningar för en effektiv verksamhet med hög kvalitet som på lång sikt tillgodoser behoven av förskola och skola i Bergby rektorsområde och Nordöstra förskoleområdet har utbildningsnämnden fattat beslut om att lägga ner Varva skola och mellanstadierna på Björke och Trödje skolor. Milboskolan omfattar från höstterminen 2017 de nedlagda verksamheterna. Förändringen har fungerat på ett bra sätt.

- Brist på lärare med rätt kompetens har uppkommit utifrån skollagens krav på legitimerade lärare i alla verksamheter samt utifrån det ökade behovet av (ökat antal barn och elever i verksamheterna) och konkurrensen om lärare.

8 Bilaga 1 Personalstatistik

8.1 Personalstruktur

Personalstruktur

	2017-12-31			2016-12-31		
Årsarbetare	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt
Tillsvidare	2 202,1	476,9	2 679,0	2 210,8	470,5	2 681,3
Visstid	294,5	145,2	439,7	307,3	134,4	441,7
Totalt	2 496,6	622,1	3 118,7	2 518,1	604,9	3 123,0
	2017-12-31			2016-12-31		
Antal anställda	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt
Tillsvidare	2 230	481	2 711	2 241	475	2 716
Visstid	317	154	471	339	146	485
Totalt	2 547	635	3 182	2 580	621	3 201

Analys

Både tillsvidareanställda och visstidsanställda har minskat jämfört med 2016. 82% av förvaltningens tillsvidareanställda är kvinnor. Arbetsgivaren skall vid annonsering verka för att det underrepresenterade könet ökar för att uppnå en jämnare könsfördelning. Både antalet tillsvidareanställda och visstidsanställda män har minskat jämfört med 2016.

8.2 Genomsnittlig ålder

Anställningsform	Kön	2017-12-31	2016-12-31	2015-12-31
Tillsvidare	Kvinnor	46,9	46,9	47,1
	Män	46,6	47,0	47,4
	Totalt	46,9	46,9	47,2
Visstid	Kvinnor	40,8	41,4	40,1
	Män	38,3	39,0	39,6
	Totalt	40,0	40,7	39,9
Totalt	Kvinnor	46,2	46,2	46,2
	Män	44,6	45,1	45,5
	Totalt	45,8	46,0	46,1

Åldersfördelning - Antal medarbetare per åldersintervall

Anställningsform	Kön	Upp till 29 år	30-39 år	40-49 år	50-59 år	60 år eller äldre
Tillsvidare	Kvinnor	151	385	712	703	279
	Män	43	92	134	143	69
	Totalt	194	477	846	846	348
Visstid	Kvinnor	75	69	91	53	29
	Män	55	31	34	20	14
	Totalt	130	100	125	73	43
Totalt	Kvinnor	226	454	803	756	308
	Män	98	123	168	163	83
	Totalt	324	577	971	919	391

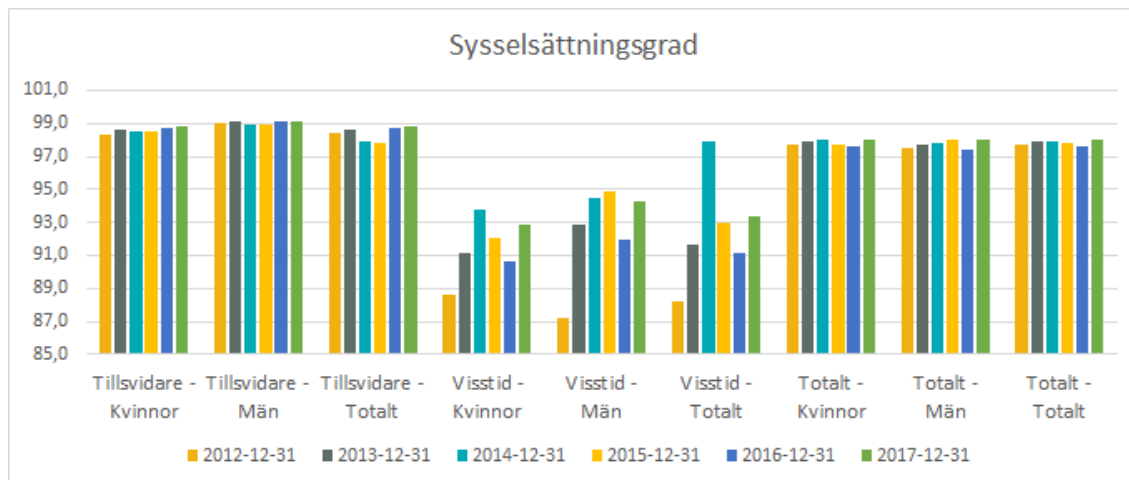
Analys

För 2017 är förvaltningens genomsnittliga ålder avseende tillsvidareanställda är 46,9 år. Den genomsnittliga åldern avseende visstidsanställda är 40,0 år. Den genomsnittliga åldern för tillsvidareanställda är oförändrad jämfört med föregående år och minskar för visstidsanställda.

348 av förvaltningens tillsvidareanställda är 60 år eller äldre. 43 av de visstidsanställda medarbetare är 60 år eller äldre. En stor andel av förvaltningens tillsvidareanställda medarbetare finns i åldersgrupperna 40-49 år och 50-59 år.

8.3 Sysselsättningsgrad

Genomsnittlig sysselsättningsgrad

Analys

De tillsvidareanställda medarbetarna inom Utbildning Gävle har en hög genomsnittlig sysselsättningsgrad 98,8%. Den genomsnittliga sysselsättningsgraden för tillsvidareanställda har ökat med 0,1 procentenheter jämfört med 2016. För visstidsanställda har den genomsnittliga sysselsättningsgraden ökat med 2,3 procentenheter jämfört med 2016. Den genomsnittliga sysselsättningsgraden för både tillsvidareanställda och visstidsanställda män är högre än för kvinnor. En anledning till att sysselsättningsgraden ökar är att flera medarbetare arbetar heltid.

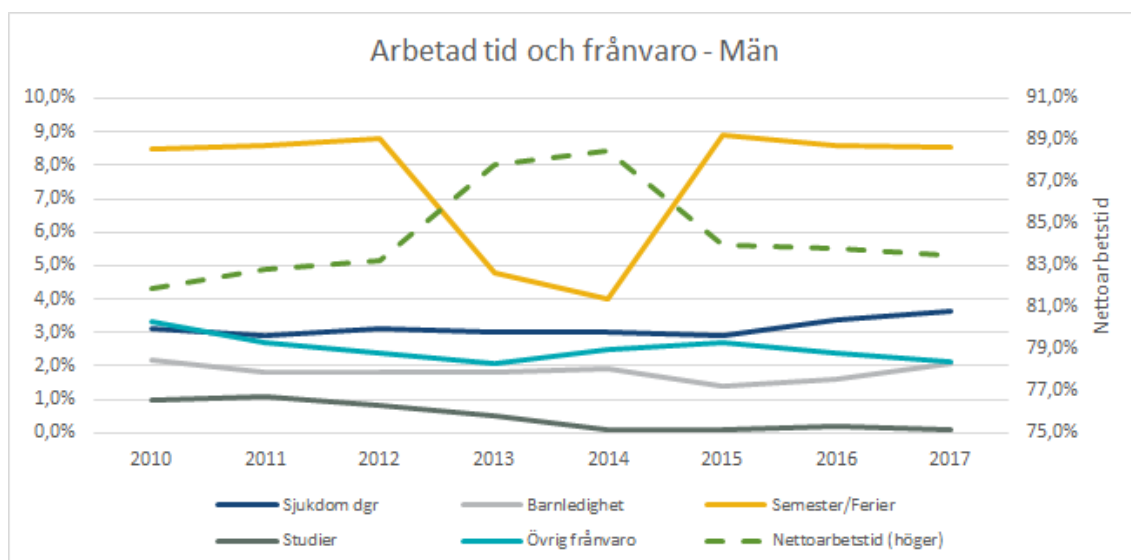
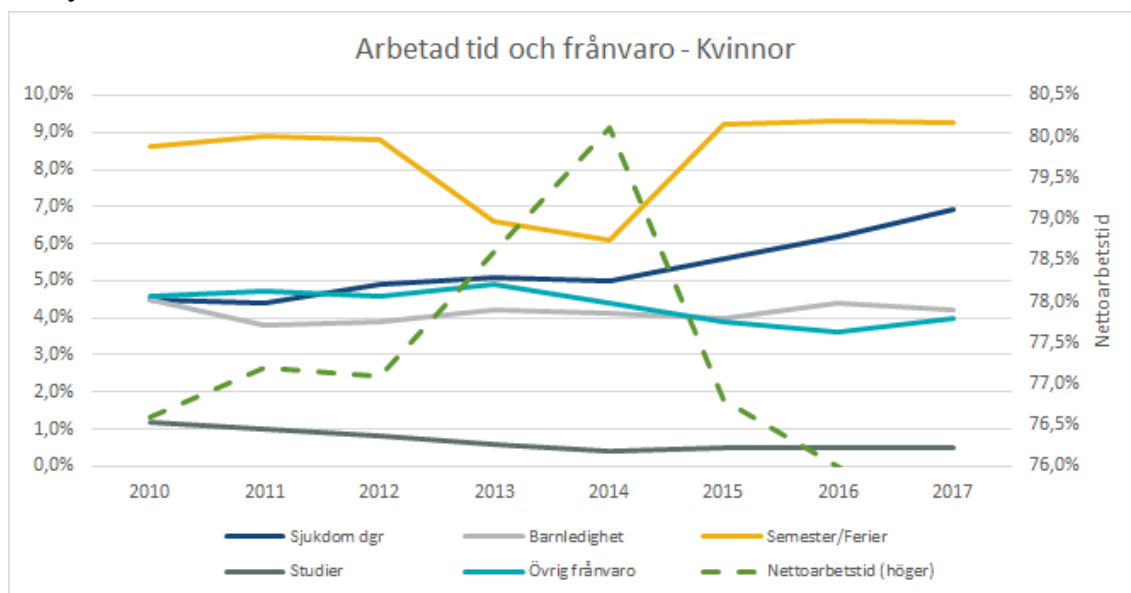
8.4 Arbetad tid och frånvaro

Arbetad tid och frånvaro		2017-12-31		2016-12-31		2015-12-31	
		Dagar	Procent	Dagar	Procent	Dagar	Procent
Nettoarbetstid	Kvinnor	715 339	75,1%	726 712	76	653 355	76,8
	Män	197 326	83,5%	193 083	83,8	167 246	84,0
	Totalt	912 665	76,8%	919 795	77,5	820 601	78,2
Sjukdom totalt antal dagar	Kvinnor	65 715	6,9%	59 048	6,2	47 565	5,6
	Män	8 591	3,6%	7 787	3,4	5 709	2,9
	Totalt	74 306	6,3%	66 835	5,6	53 274	5,1
Barnledighet	Kvinnor	40 263	4,2%	41 718	4,4	34 045	4,0
	Män	4 912	2,1%	3 728	1,6	2 879	1,4
	Totalt	45 175	3,8%	45 446	3,8	36 924	3,5
Semester/Ferier	Kvinnor	88 382	9,3%	88 865	9,3	78 535	9,2
	Män	20 127	8,5%	19 874	8,6	17 682	8,9
	Totalt	108 509	9,1%	108 739	9,2	96 217	9,2
Studier	Kvinnor	4 506	0,5%	4 497	0,5	4 091	0,5

Arbetad tid och frånvaro		2017-12-31		2016-12-31		2015-12-31	
	Män	247	0,1%	476	0,2	157	0,1
	Totalt	4 753	0,4%	4 973	0,4	4 248	0,4
Övrig frånvaro	Kvinnor	38 045	4,0%	35 800	3,6	33 344	3,9
	Män	5 073	2,1%	5 533	2,4	5 403	2,7
	Totalt	43 118	3,6%	41 333	3,5	38 747	3,7

Analys

Förvaltningens medarbetare har en nettoarbetstid på 76,8 % vilket är en minskning jämfört med 2016. Kvinnor har en lägre nettoarbetstid än män. Frånvaro på grund av sjukdom är 6,3 %, en ökning jämfört med 2016. Kvinnor har en högre sjukfrånvaro än män. Barnledighet 3,8 %, oförändrat jämfört med föregående år. Kvinnor har ett högre uttag av föräldraledighet än män. Semester/ferier uppgår till 9,1 %. Studier uppgår till 0,4 %.

8.5 Övertid

	Kön	2017-12-31			2016-12-31		
		Antal timmar	Utbetald ersättning	Beräknad kostnad för övertid i tid	Antal timmar	Utbetald ersättning	Beräknad kostnad för övertid i tid
Fyllnadstid	Kvinnor	12 605	2 195 631	189 029	13 500	2 324 824	235 447
	Män	2 414	433 217	2 206	1 861	327 475	3 480
	Totalt	15 019	2 628 848	191 235	15 361	2 652 299	238 927
Enkel övertid	Kvinnor	1 648	263 828	255 639	1 858	315 000	275 019
	Män	326	100 498	11 297	377	118 834	10 781
	Totalt	1 974	364 326	266 936	2 235	433 834	285 800
Kvalificerad övertid	Kvinnor	896	295 932	90 246	1 032	327 769	88 584
	Män	312	128 269	8 353	334	116 469	15 543
	Totalt	1 208	424 201	98 599	1 366	444 238	104 127

Analys

Förvaltningens medarbetare har totalt arbetat 15019 timmar fyllnadstid, 1974 timmar enkel övertid och 1 208 timmar kvalificerad övertid. Det innebär att fyllnadstid, enkel övertid och kvalificerad övertid har minskat jämfört med föregående år. Den beräknade kostnaden för enkel och kvalificerad övertid är 365535 kr vilket är en minskning med 24392 kr jämfört med 2016.

8.6 Rekrytering och personalförsörjning

Nyttillsättning	Kön	2017-12-31	2016-12-31	2015-12-31
Tillsvidare	Kvinnor	197	188	185
	Män	46	55	49
	Totalt	243	243	234
Visstid	Kvinnor	390	386	311
	Män	164	145	135
	Totalt	554	531	446
Totalt	Kvinnor	587	574	496
	Män	210	200	184
	Totalt	797	774	680
Avgångar	Kön	2017-12-31	2016-12-31	2015-12-31
Tillsvidare	Kvinnor	248	239	193
	Män	53	66	46
	Totalt	301	305	239
Visstid	Kvinnor	345	296	210

Nyttillsättning	Kön	2017-12-31	2016-12-31	2015-12-31
	Män	149	137	104
	Totalt	494	433	314
Totalt	Kvinnor	593	535	403
	Män	202	203	150
	Totalt	795	738	553
- varav pension	Totalt	61	80	63
- varav ÖK-SAP	Totalt	3	0	0

Analys

Under 2017 har 243 medarbetare anstälts tillsvidare och 554 medarbetare har visstidsanställts. Antalet tillsvidareanställda medarbetare är oförändrat jämfört med 2016 medan det skett en ökning av visstidsanställda medarbetare. Inom ramen för nyttillsättningar förekommer även byte av tjänst inom förvaltningen. Antalet tillsvidareanställda män har minskat jämfört med 2016 medan antalet visstidsanställda män har ökat. Totalt har fler kvinnor än män anstälts. Av 301 registrerade avgångar avseende tillsvidareanställda har 61 avgått med pension och 3 avgått med ÖK-SAP. Fler kvinnor än män har avslutat sin anställning.

En stor del av den personrörlighet som finns inom skola och förskola handlar om den konkurrens om löner som finns för lärare och förskollärare. Förvaltningen rekryterar visstidsanställda i stor utsträckning eftersom det saknas behöriga lärare och förskollärare.